

Studijní a vědecká
knihovna
v Hradci Králové

U NÁS

Knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje

Obecní knihovna Batňovice

Krajská soutěž odstartovala

Knihovna Bystřice u Jičína

**Obecní knihovna
České Meziříčí**

Redakční rada:

Mgr. Jana Benešová, Bc. Vladimíra Buchtová,
Miroslava Cvejnová, Ester Horáková,
Bc. Kateřina Hubertová, Mgr. Marta Lelková,
PhDr. Olga Pitašová, Bc. Eva Semrádová,
Mgr. Marta Pešková Staníková, Mgr. Eva Svobodová,
Markéta Tučková, Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D.

Korektury: PhDr. Božena Klabalová

Sazba, tisk: AD reklama, s. r. o., Trutnov

Vydává Studijní a vědecká knihovna
Hradecká 1250
500 03 Hradec Králové
tel. 494 946 200
e-mail: unas@svkhk.cz
https://www.svkhk.cz/Pro- knihovny/Zpravodaj-U-nas.aspx

Inzerce přijímá redakce.
Za původnost a obsahovou správnost ručí autor.
Nevyžádané příspěvky se nevracejí.

Toto číslo vyšlo 15. 9. 2022.

MK ČR E 14191
ISSN 0862-9366 (Print)
ISSN 2571-4597 (Online)

Copyright 2022 SVK HK
Všechna práva vyhrazena. Žádná část nesmí
být reprodukována, uchovávána v rešeršním
systému nebo šířena jakýmkoliv způsobem
bez předchozího písemného souhlasu vydavatele.

KONTAKTY

**Studijní a vědecká knihovna,
Hradecká 1250, 500 03 Hradec Králové**

Telefonní ústředna: 494 946 200
Reditelství: 205
Public relations: 203
Oddělení služeb knihovnám: 224
Meziknihovní služba: 219

OBSAH ČÍSLA

Na slovíčko	
Léto vzdělávací i hravé	3
Šumné knihovny	
Knihovny z malých obcí bojující o krajský titul	4
Obecní knihovna Baňovice	4
Knihovna Bystřice u Jičína	6
Knihovna České Meziříčí	7
Naše téma	
Mediální vzdělávání prostřednictvím knihoven	9
Univerzita volného času je dobrým příspěvkem k letošní kampani	10
Nabídka pro studenty VU3V v Jičíně	12
Univerzitní studium seniorů v knihovně	13
Podzimní vzdělávací akce v SVK HK	15
Prostory a vybavení knihoven	
Vyzdobená (webová) okna knihoven	16
Nové trendy	
Zpřístupnění děl nedostupných na trhu v KMHK	18
Zaujalo nás	
Senioři mohou změnit budoucnost (Wikipedie)	20
Jak na to	
Program Erasmus+ je tu i pro knihovny	22
Stalo se	
Oslava dobrušské knihovny	24
Legenda BN	25
Černobílé obrázky – svět Boženy Němcové	27
Osobnosti Českého ráje	28
Pilnáčkovy mýdlo čistoty zřídlo!	30
Zpět do dětství s jičínskou knihovnou	31
Z knihovnických organizací	
Volební valná hromada Sdružení knihoven ČR	33
VH SKIP ČR a konference Architektura knihoven v Ostravě!!!	34
Okénko	
Erasmus v polských knihovnách v Opoli a ve Vratislavi – 1. část	36
Doporučujeme do vašich fondů	
Manuál k soutěži Knihovna roku	39
Kdo je	
Když se Vanda zeptá Vandy: Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D. (1989)	39
Z dějin knihovnictví v našem kraji	
Roky 1952, 2002 a 2022... samé dvojky a také významné mezníky v historii dobrušské knihovny	41
Tipy a náměty	
Když nemůže knihovník za vzděláváním...	42
Obálka:	
Krajská soutěž odstartovala	
Statistická ročenka Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje v roce 2021 (e-kniha)	
Foto nad Do čísla příspěli:	
Knihovnické setkání Osobnosti Českého ráje v Libošovicích	
Zvláštní přílohy:	
Statistická ročenka Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje v roce 2021 (e-kniha)	
Fotografie použité v tomto čísle jsou z archivů jednotlivých knihoven nebo z jejich webových stránek.	

NA SLOVÍČKO

Léto vzdělávací i hravé

Petra Řoutilová

Vzdělávání dospělých a seniorů je velice široké téma, zejména pro knihovny. Knihovny jsou už samy o sobě vzdělávacími institucemi. A těžko by se hledala knihovna, která by pro své dospělé uživatele nepřipravovala alespoň jednou za rok nějakou vzdělávací akci. V podzimním čísle zpravodaje jsme si právě na vzdělávání dospělých a seniorů „posvítili“.

Rubrika Naše téma přináší informace o dvouletém projektu zaměřeném na mediální vzdělávání prostřednictvím knihoven. Jedná se o partnerství se společností Agora Central Europe, která zajistí v partnerských knihovnách 15 vzdělávacích workshopů. Knihovny, které by měly chuť se připojit, najdou inspiraci v článku Jarky Vydařené. Další články této rubriky se zaměřují na studium seniorů v knihovnách, ať už z pohledu učícího se seniora, nebo z pohledu knihovny. Rubrika se uzavírá článkem Agnieszky Lamr a nabídkou podzimních vzdělávacích akcí pro knihovníky ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové.

V půlce letošního roku odstartovala nová krajská soutěž knihoven. První tři nominované knihovny se vám představují v rubrice Šumné knihovny. V příštím čísle se můžete těšit na další dvě a nejuspěšnější knihovnu našeho kraje ze soutěže Vesnice roku.

Máme za sebou léto a někteří jste možná vycestovali i do zahraničí. Proč nespojit příjemné s užitečným a nevycestovat v rámci pracovních povinností? Program Erasmus+, který je tu i pro knihovny, vám poradí v rubrice Jak na to. A v rubrice Okénko se můžete dočíst, jak se líbí v polských knihovnách zaměstnancům SVK HK,

kterí právě s Erasmem+ vycestovali.

Květen a červen jsou měsíce, kdy se v knihovnickém světě koná spousta zajímavých akcí. Díky zpravodaji si můžete v rubrice Stalo se přečíst, jak probíhal v KMHK seminář věnovaný životu a dílu Boženy Němcové, a podívat se i na dvě černobílé vítězné práce, jež vzešly ze soutěže, kterou vyhlásilo KDK SKIP 08 k 160. výročí úmrtí Boženy Němcové. Díla byla vystavena v předsálí KMHK během semináře věnovaného naší nejznámější spisovatelce. Další zajímavá akce se konala v Libošovicích. Osobnosti Českého ráje se zúčastnily třídenního knihovnického setkání. Kromě seminářů se v červnu také slavilo. A to v Dobrušce, která letos oslavila 70 let od svého vzniku. A knihovny jsou nejenom instituce poznání, ale v poslední době jsou i hravé. V Knihovně města Hradce Králové pro své návštěvníky připravili letní hru Pilnáčkovy mýdlo čistoty zřídlo! Pozadu nezůstala ani Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně, kde si metodici po své výjezdni poradě mohli vyzkoušet únikovou hru Zpátky v čase se Čtipískem.

Rubrika Z knihovnických organizací přináší informace z volební valné hromady Sdružení knihoven ČR a také valné hromady SKIP ČR, která byla spojená s konferencí Architektura knihoven v Ostravě.

A co rozhodně také stojí za přečtení, je rozhovor členky naší redakční rady Vandy Vaníčkové s členkou naší redakční rady Vandou Vaníčkovou.

Na nic dalšího vás už lákat nebudu, ať máte také nějaké to překvapení. ☺

Za celou redakční radu vám přeji hezký barevný podzim.

Knihovny z malých obcí bojující o krajský titul

Petra Řoutilová

V aktuálním, podzimním, čísle zpravodaje a i v tom příštím, zimním, vám nabídneme medailonky pěti knihoven nominovaných do nové krajské knihovnické soutěže, která je vyhlášena

pro knihovny z malých obcí do 3 000 obyvatel. Šestý medailonek bude v příštím čísle věnován knihovně v Heřmánkovicích, která v soutěži Vesnice roku byla z našeho kraje nejúspěšnější. Nyní se vám v abecedním pořadí představí tři první nominované:

Obecní knihovna Batňovice

Markéta Tučková

Historie Obecní knihovny Batňovice sahá daleko před rok 1918. Již tenkrát byly v Batňovicích dvě knihovny, knihovna „Krákonošova“ a knihovna „Čtenářské besedy“, a v části obce zvané Zálesí pak ještě veřejná čítárna. V roce 1920 vznikla sloučením obou knihoven takzvaná Obecní knihovna. V té době měla 749 svazků a navštěvovalo ji 23 čtenářů.

V osmdesátých až devadesátých letech knihovna získala několik ocenění, z nichž nejvýznamnější bylo v roce 1990 čestné uznání od Ministerstva kultury ČR. Budova, kde se knihovna nacházela, byla však v březnu 1996 v rámci restituce vrácena původním majitelům a vzhledem

k tomu, že se pro knihovnu nenašlo jiné vhodné místo, na osm let se zcela odmlčela. Svazky byly v té době uloženy na půdě základní školy. Ke slavnostnímu znovuotevření knihovny v přízemí bývalého obecního úřadu došlo až v roce 2004. Těch osm chybějících let se bohužel na knihovně podepsalo negativně, a to ve formě odlivu čtenářů do městských knihoven v okolí. Ti se do Batňovic vraceli jen velmi pozvolna.

Od roku 2009 knihovna finálně zakotvila v budově místní základní a mateřské školy. Sídílí v prvním patře nad školní jídelnou, bohužel tedy není bezbariérová. V současné době evidujeme kolem 90 aktivních čtenářů. Za rok 2021 se půjčilo celkem 3228 knih. Výpůjční doba se od roku 2009 rozšířila z dvou hodin týdně na

pět, rozdělených do dvou dnů v týdnu. V úterý knihovnu využívají především žáci ze školy a školní družiny, ve čtvrtek pak slouží nejen dětem, ale i široké veřejnosti.

Pohádky MŠ

Knihovna úzce spolupracuje se Základní a mateřskou školou v Batňovicích. Pořádá pro ně vzdělávací akce, besedy, informační lekce, literární vycházky, vánoční povídání a různé celoroční soutěže a hry podporující čtenářství u dětí. Od roku 2010 například probíhá každoroční slavnostní pasování prvňáčků na čtenáře. V rámci hodin počítačové informatiky v učebnách IT žáci 5. třídy pravidelně seznamujeme s online katalogem knihovny. Žáci se učí pracovat se svým čtenářským kontem, jehož prostřednictvím mohou vyhledávat a rezervovat tituly v online katalogu apod. Pro děti z mateřské školky a žáky nižších ročníků také každoročně připravujeme podzimní naučnou stezku po okolí. Stezka má vždy několik zastavení a děti se nenásilnou formou seznamují s daným tématem. Na základě kladného ohlasu od dětí i učitelů byl vyslyšen podnět k realizaci stezky i pro starší žáky. Vznikla tak literární *Vycházka po Královéhradeckém kraji aneb Poznáváme spisovatele našeho kraje*. Každé stanoviště reprezentuje jedno východočeské město, kde se narodil anebo pobýval některý z nich. Žáci musí

nejdříve podle poskytnutých indicií a literárních ukázek poznat, o které město a kterého spisovatele se jedná, a do slepé mapky kraje si poznamenávají, kde se v rámci naučné stezky právě nacházejí.

Oddělení pro dospělé

Knihovna se pravidelně zapojuje do několika celostátních akcí, jde například o Březen – měsíc čtenářů, Knížka pro prvňáčka, Týden knihoven, Dny poezie, Den pro dětskou knihu či Kamarádka knihovna. V letošním roce jsme se nově zapojili i do krásného projektu Bookstart – S knížkou do života. Pro dospělé a děti bývají během roku dále připraveny tematické tvůrčí dílny.

Dětské oddělení

V loňském roce byly k výročí oslav 100 let knihovny Batňovice vtištěny knižní záložky, almanach a zhotoveno pamětní razítko. Toto důležité výročí naší knihovny jsme v průběhu jednoho zářijového týdne oslavili pásmem několika akcí, soutěží a besed s pozvanými hosty. Všichni

ŠUMNÉ KNIHOVNY

občané si z oslav odnášeli krásné zážitky.

Několikrát do roka prostřednictvím výměnného souboru Městské knihovny Trutnov obměňujeme fond knihovny. Snažíme se vyhovět přání našich čtenářů a využíváme i meziknihovní výpůjční službu z okolních knihoven městských. U čtenářů jsou v současné době velmi oblíbené i audioknihy: u nás mohou vybírat z 250 titulů. Nakoupili jsme také interaktivní mluvicí knihy z edice *Kouzelného čtení* s elektronickou tužkou, dále nabízíme společenské hry. Nabídka služeb knihovny pro děti i dospělé je opravdu velmi široká.

V době covidové bylo pro čtenáře zřízeno alespoň výdejní okénko nebo se knížky po předchozí telefonické objednávce doručovaly přímo ke čtenářům domů.

Aktuální informace mohou čtenáři sledovat na profilu knihovny na facebooku a instagramu nebo prostřednictvím našich webových stránek <https://knihovnatbatnovice.webk.cz/>.

Knihovna je nedílnou součástí obce Batňovice, a to i díky dobře nastavené a fungující spolupráci s obcí.

Kontakt na autorku: knihovna@batnovice.cz

Knihovna Bystřice u Jičína

Anna Martinková

Knihovna Bystřice sídlí v malebné vesničce nedaleko Jičína v budově mateřské školy naproti dominantě obce, kostelu Nanebevzetí Panny

Knihovna po rekonstrukci

Marie. Knihovna se do velkoryse, moderně a příjemně zrekonstruovaných prostor přestěhovala v roce 2012 z budovy obecního úřadu. Vzniklo tak pozitivní prostředí s novým IT vybavením, nábytkem a dětským koutkem. Pro rozvoj knihovny a povědomí o ní byly vytvořeny webové stránky a razítko s vlastním logem knihovny.

Noc s Andersenem

ŠUMNÉ KNIHOVNY

Knihovna slouží jako multifunkční centrum ve středu obce, kde probíhá široké spektrum akcí (vítání občánků, kondiční cvičení, besedy, tvořivé dílny a další). Úzce spolupracuje s dětmi z místní mateřské školy, pro které připravuje setkání a podporuje tak rozvoj čtenářské gramotnosti. Je komunitním střediskem, které spojuje lidi a upevňuje vztahy napříč obcí a jejím okolím.

Ve spolupráci s oddělením regionálních funkcí Knihovny Václava Čtvrtka v Jičíně půjčuje knihy, audioknihy, časopisy a deskové hry. Zajišťuje donášku knih seniorům až domů. Knihovna Bystřice je členem Svazu knihovníků a informačních pracovníků ČR a je zapojena do projektu Bookstart. V letošním roce proběhla

beseda s Andreou Popprovou a vítání občánků pod záštitou projektu „S knížkou do života“.

Čtenář roku

Kontakt na autorku: knihovna.bystrice@gmail.com

Knihovna České Meziříčí

Dana Malíková

Malebná obec České Meziříčí se nachází v rychnovském okrese nedaleko Dobrušky. Název je odvozen od polohy obce, jelikož se rozkládá mezi řekami Labe, Metuje a Orlice. Jsme sice malá obec s necelými 2000 obyvateli, avšak najdeme zde velké kulturní vyžití.

Na různých kulturních a obecních akcích se podílí i naše knihovna. Ta se před třemi lety přestěhovala do nově zrekonstruovaných prostor

naproti obecnímu úřadu, hned vedle cukrárny, což, jak se zdá, má své výhody. Lidé spojí hned dvě příjemné věci, půjčí si u nás knihu a zajdou si na dortík či kávu.

V naší knihovně nalezneme oddělení pro dospělé, kde prostorné stoly slouží nejen dospělým, ale i dětem k napsání úkolů do školy či malování obrázků. Zároveň však není narušen vzdušný a prostorný interiér. Menší, ale velice slunná místnost je určena dětem, které si rády „zalezou“ na sedací vaky a využívají klidu

a příjemného, útulného prostředí ke čtení nebo odpočinku.

Spolupracujeme s místní základní školou a školkou a pravidelně si děti zveme do knihovny, kde se pokaždé dozvědí další zajímavé věci o knihách, knihovně nebo třeba o povolání knihovnice. S každou třídou hrajeme i zábavné hry, vymyslíme pracovní listy, které je například naučí lépe se orientovat v knize. Snažíme se v dětech vzbudit touhu ke čtení a hlavně procvičujeme porozumění textu. Aby si nezoufaly, že je čtení nebaví, protože zrovna jedna kniha se jim nelíbila. Myslím, že se nám to daří, jelikož nejvíce čtenářů za uplynulý rok přibýlo

právě mezi těmi nejmenšími; opravdu pravidelně chodí a nadšeně si půjčují další a další pohádky. Jako odměna pro prvňáčky samozřejmě bývá pasování na čtenáře na konci školního roku. Tento rok se nám akce velice vydařila a jsme rádi za samé pozitivní ohlasy.

Pro děti mimo školní návštěvy pořádáme i jiné akce, jako například literární soutěže, kdy jsou jejich práce následně vytištěny i v místním zpravodaji. Do zpravodaje přispívám svými články i já a přiblížím tak dění v knihovně i občanům, kteří nejsou našimi čtenáři, ale díky zpravodaji chodí třeba na besedy či jiné akce organizované knihovnou. Největší úspěch má knihovnický Ježíšek, který chodí pravidelně před Vánocemi po obci a nechává na pár místech vyřazené, mašlí převázané knihy.

Díky velké podpoře obecního úřadu

spolupracujeme na kulturním dění s dalšími spolky. Tento rok jsme se rádi zúčastnili například pálení čarodějnic, stavění májky a oslavy Prvního máje, slavnosti kladení věnců na Den vítězství nebo dětského dne, kdy si děti mohly projít „knížní les“ a za správně zodpovězené otázky dostat ceny. Nově také pořádáme odpoledne plné deskových her, kde se snažíme vždy zaměřit na určitou věkovou kategorii. Přijíždějí

k nám i lidé z okolních vesnic a měst.

Jsem ráda, že můžeme knihovnu našim občanům ukázat i v jiném světle, aby pochopili, že knihovna není nuda, ale naopak zábava. Neutíme lidi číst, ale probouzíme v nich lásku ke knihám.

Kontakt na autorku: knihovna@ceskemezirici.cz

Mediální vzdělávání prostřednictvím knihoven

Jaroslava Vydarená

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové uzavřela v letošním roce partnerství se společností Agora Central Europe, jejímž posláním je vzdělávání a osvěta zejména v oblastech komunikace, demokratických principů, komunální politiky, občanských postojů a politické kultury. Projekt, ke kterému se kromě naší knihovny připojila i Krajská vědecká knihovna v Liberci, nese název Mediální vzdělávání prostřednictvím knihoven. Začátkem května byla podepsána partnerská smlouva a projekt, který je naplánován na dva roky, odstartoval. Kromě výukových materiálů, příruček a metodik společnost Agora zajistí v obou knihovnách celkem 15 workshopů, z nichž část bude určena širší veřejnosti, část knihovníkům pověřených

knihoven. Pilotní workshop by měl odstartovat v září a bude určen pro seniory od 65 let. Polovina návštěvníků workshopu budou pravidelní návštěvníci knihovny, druhou část by měli tvořit lidé, kteří běžně do knihovny nechodí. Studijní knihovna poskytne prostor pro workshopy a také zajistí propagaci a šíření projektu mezi pověřené, ale i menší obecní knihovny. Vyskolení knihovníci by poté měli být schopni sami vzdělávat v oblasti mediální gramotnosti. Další workshopy budou probíhat od října, větší část bude určena veřejnosti, menší část knihovníkům, kteří následně budou lektorovat. Studijní a vědecká knihovna od počátku letošního roku organizuje univerzitu volného času, jejímž účastníkům vzdělávání prostřednictvím workshopů nabídla, neboť tato klientela odpovídá věkem. A naopak koncept mediálního

vzdělávání univerzitu programově obohatí.

Projekt mediálního vzdělávání není pro knihovnu neznámým pojmem, již od roku 2018 spolupracuje s nadací OSF a pořádá vzdělávací akce zaměřené na kritické myšlení, ověřování informací a fakenews. Spolupráce s Agorou je přirozeným pokračováním těchto aktivit a to byl i jeden z důvodů, proč knihovna tuto spolupráci uvítala. Některé z workshopů by měly být mezigenerační, to znamená, že lektori z řad studentů, kteří sice vědí hodně o problematice dezinformací, ale nemají mnoho zkušeností s rétorikou a řečnickými dovednostmi, budou

spolupracovat se zkušenými lektory. Tato spolupráce bude jistě vzájemně prospěšná. A témata, která nás v nejbližší době čekají? Kde vznikají dezinformace, kdo je vytváří a proč, jak vzniká informační rámec každého člověka, jak skrze něj vnímáme zprávy, informace a jak si vybrat spolehlivá média. Pokud vás projekt zaujal, budeme moc rádi, když se některých workshopů zúčastníte. Termíny a témata budou zveřejněny na webových stránkách pořádatelů knihoven.

Kontakt na autorku: Jaroslava.vydarena@svkhk.cz

Univerzita volného času je dobrým příspěvkem k letošní kampani

Jaroslava Vydarená

Když se ke konci loňského roku začali na Studijní a vědeckou knihovnu obracet lidé, zda bychom pořádali univerzitu volného času, která původně probíhala v Hradecké kulturní a vzdělávací společnosti, byli jsme zprvu v rozpacích. Nevěděli jsme, z jakého důvodu projekt v Adalbertinu ustal. A nechtěli jsme nikomu, jak se říká, lézt do zelí. Protože však účastníkům vzdělávání chybělo, požádali nás, zda bychom cyklus vzdělávání nepřevzali. A tím to všechno začalo. Ukázalo se, že se jedná o poměrně velkou a soudržnou skupinu lidí převážně

v seniorském věku, kteří komunikují navzájem, předávají si informace a podnikají i jiné společenské aktivity. Postupně jsme získali kontakty na většinu účastníků a hlásili se další, jakmile se dověděli, že knihovna bude v projektu pokračovat. Také se nám podařilo sehnat kontakty na lektory, hlavně na ty, které si účastníci oblíbili. Někteří z nich spolupráci s knihovnou uvítali, někteří byli vytížení, jiní měli obavy z covidu. Většinu jsme pro spolupráci získali a chybějící lektory jsme doplnili z vlastních zdrojů.

První, tak trochu seznamovací přednášku jsme uspořádali v prosinci minulého roku. Do konferenčního sálu přišlo i přes nepříznivou

epidemičnou situaci více než padesát lidí, což nás překvapilo a potěšilo zároveň. Hodně z nich bylo v knihovně poprvé. Chtěli jsme znát jejich představy o průběhu vzdělávání, o programu, četnosti přednášek, tematickém zaměření, o přednášejících, zkrátka o všem, co se průběhu univerzity týká. Bylo to velmi příjemné setkání, do knihovny přišli noví lidé, kterým vzájemně setkávání evidentně chybělo. Velmi srdečně se přivítali i s lektorkou Jaroslavou Novákovou z Prahy, která přednáší dějiny umění se zaměřením na architekturu a památky UNESCO. Nevidím se, její přednáška o Janu Kotěrovi byla opravdu poutavá. Pokud dokáže přednášející zaujmout tématem, a navíc má výrazný dar řeči a umí zacházet s českým jazykem, je to radost.

Utahu. A v dubnu už jsme zůstali doma – Královská cesta, tedy historická trasa ze Starého Města pražského až na Pražský hrad, přilákala také velké množství lidí. A hned se přihlásili i na komentovanou vycházku Prahou, která se ve dvou částech konala 28. dubna a 9. června a byla zaměřená na pražská domovní znamení na Starém Městě.

Přednáška Mgr. Vandy Vaníčkové, Ph.D.

Přednáška Mgr. Vandy Vaníčkové, Ph.D.

Nakonec jsme se po vzájemné domluvě rozhodli, že budeme v projektu pokračovat. Počátkem nového roku jsme návazně uspořádali přednášku o dalším významném architektovi Josipu Plečnikovi, který měl 150. výročí narození. A byl téměř plný sál. O dějiny umění je tedy mezi účastníky univerzity zájem. A také zážitková geografie je pro mnohé lákavá, neboť se jedná o aktivní seniory, kteří rádi cestují. Pokud je destinace příliš vzdálená či méně dostupná, rádi si ji nechají zprostředkovat poutavým vyprávěním a promítáním. V březnu jsme se kupříkladu podívali do pěti národních parků

Seniory nás opravdu nenechají usnout, a to je velmi povzbuzivé. Naplánovali jsme přednášky z psychologie, z oblasti mediální a počítačové gramotnosti, zdravého životního stylu, ale také toulky po české krajině. Vzdělávání je v letošním roce stěžejním tématem knihoven v kraji. Nevím o lepším způsobu, jak se tohoto úkolu zhostit, než získat plný sál lidí otevřených myslí, kteří se chtějí něco nového dovědět, sami si o pravidelné vzdělávání řeknou a přinášejí jim radost. A důležitá je i komunikace s nimi. Mají program na celý rok, ale průběžně s nimi korespondujeme, připomínáme přednášky, upozorňujeme na další zajímavosti, odpovídáme na dotazy, zohledňujeme přání a připomínky, a když přijdou do knihovny, rádi si s nimi promluvíme. Na „své seniory“ se vždy těšíme, neboť nás obohacují a inspirují. A moc bychom si přáli, aby to bylo vzájemné.

Kontakt na autorku: Jaroslava.vydarena@svkhk.cz

Nabídka pro studenty VU3V v Jičíně

Jana Benešová

V Jičíně věnujeme pozornost všem věkovým kategoriím čtenářů a návštěvníků. Zvláště pěkná a oboustranně obohacující je práce se seniory. V roce 2012 jsme založili Klub aktivních seniorů, v jehož rámci nabízíme setkávání, semináře, kurzy a jednou měsíčně hlavní přednášku. Účast je nezávazná, bez přihlašování. Přesto se setkáváme v poměrně velkém počtu. Záleží na tématu a také roční době.

Na podzim 2014 jsme přidali virtuální univerzitu 3. věku (VU3V). Od roku 2016 u nás běží dva kurzy zároveň. V současné době je účast okolo 45 posluchačů. Nezůstalo ale jen u virtuálních přednášek. Vždy jsme se snažili nabídnout studentům i něco víc. Velice brzy toužili poznat své učitele „na živo“, a tak přijeli a přednášeli u nás PhDr. Jan Šolc, doc. Mgr. Martin Pavlíček, Ph.D., a Ing. Petr Tylínek.

Úspěch měly vlastivědné a literární vycházky po Jičíně a návštěva depozitáře Státního okresního archivu v Jičíně.

Studenti vítali možnost účastnit se setkání se vzdálenými spolužáky v různých místech, tzv. závěrečných seminářů. Cestování se jim zalíbilo, a tak došlo k pořádání vlastních exkurzí. První byl autobusový výlet do Prahy. Návštěvu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR včetně Parlamentní knihovny nám zprostředkovala tehdejší poslankyně PČR Martina Berdychová.

Následoval výlet do Hrabalova Polabí. Navštívili jsme nymburský pivovar, místní muzeum a na oběd jsme se vydali do Kerska na kančí šípkovou, inspirování Menzelovým filmem Slavnosti sněženek. O dva roky později jsme sem zorganizovali cyklovýlet. Do Nymburka vlakem, podél Labe okolo písčité duny do Kerska a zpět do Nymburka na kolech.

100 let republiky jsme oslavili mimo jiné i výletem do Lán, kde jsme navštívili hrob prezidenta T. G. Masaryka, jeho muzeum a park lánského zámku.

V Kuksu si studenti prohlédli nejen perlu českého baroka hospitál, ale s výkladem prošli i celou obec.

Všechny nadchla návštěva poutního místa ve Staré Boleslavi. Senioři si za skvělého doprovodu paní průvodkyně prohlédli baziliku Nanebevzetí Panny Marie s palladiem země české a klenotnicí a baziliku svatého Václava.

Zatím poslední exkurze byla na zámek Frýdlant a návštěva františkánského kláštera

s bazilikou Navštívení Panny Marie v Hejnicích. Jedna ze studentek nám po cestě tam poutavě vyprávěla o svém spolužákovi pateru Miloši Rabanovi, který klášter vyzvedl z trossek. Miloš Raban je pohřben ve zdejší bazilice, a tak jsme jeho památku mohli uctít květinami.

Všechny vzdělávací výlety máme vždy plně obsazené, studenti se na ně těší a často sami navrhují, či dokonce zorganizují některý z nich. Finanční náročnost pro knihovnu je zanedbatelná, protože každý zaplatí příspěvek na autobus a vstupné si hradí sám.

Kontakt na autorku: benesova@knihovna.jicin.cz
Web: <https://knihovna.jicin.cz/univerzita-tretiho-veku>

Univerzitní studium seniorů v knihovně

Oldřich Suchoradský

Ve stáří si člověk hledá nové přátele a činnosti, které ho zaujmou a pomohou mu zaplnit tak nečekaný volný čas. Jednou z takových činností je začít i v tak vysokém věku studovat. Ne, to není žádný nesmysl. I ve stáří se dá docela dobře a na úrovni vzdělávat. Výtečně k tomu poslouží univerzita 3. věku. Po nástupu důchodu jsem v Hradci Králové absolvoval takových studií několik. Při Univerzitě HK, Lékařské fakultě UK a Farmaceutické fakultě UK. Já se však chci tentokrát věnovat univerzitě virtuální, kterou nabízí Zemědělská univerzita v Praze a organizuje ji Knihovna města Hradce Králové.

Středisko VU3V zde bylo otevřeno v roce 2017 a za 5 let existence si „studenti“ prošli těmito tématy:

- Astronomie – 2017/2018
- Cestování, co jste možná nevěděli – 17/18
- Genealogie – hledáme své předky – 17/18
- České dějiny a jejich souvislosti – 18/19
- České dějiny a jejich souvislosti II – 18/19
- Barokní architektura v Čechách – 19/20
- Klenoty barokního sochařství v českých zemích – 19/20
- Leonardo da Vinci (1452–1519): renesanční uomo universale – 21/22

Jejich výběr si z široké nabídky provedli studenti sami spravedlivým hlasováním. Těžko rozhodnout, které téma posluchače nejvíce zaujalo. Jisté je, že účast na setkáních byla vysoká. Povinnost účastnit se alespoň 50 % sezení byla v době covidu zrušena a všechny přednášky, včetně testů, bylo možné absolvovat z domova na svém počítači. Je pravda, že účast předpokládala mít svůj domácí počítač a mít alespoň minimální znalosti práce s ním. Kdo tuto podmínku nemohl splnit, mohl dělat vše na některém z četných počítačů přímo v knihovně. To však využilo minimum účastníků, většina po počátečních problémech techniku zvládla. Výtečnou pomocnicí jim byla vedoucí oddělení služeb čtenářům Linda Krejčí, která každému na požádání ochotně s touto stránkou studia pomohla či zodpověděla všetečné otázky respondentů.

Při četných debatách v rámci studia

Přesto osobní setkávání bylo vítanou příležitostí pro všechny přihlášené. Stala se příjemnou povinností v kolektivu stejně zapálených aktivních seniorů. Průběh studia zajišťují již zmíněná knihovnice Knihovny města HK Linda Krejčí a dobrovolnice Zlata Houšková. Organizují nejen pravidelná setkání studentů-seniorů v knihovně, ale také pomáhají se zabezpečením přenosu virtuálních přednášek a kontrolních testů do jejich domovů. Vzájemně se skvěle doplňují. Zatímco mladší Linda Krejčí se jako vedoucí oddělení pro

dospělé stará o technické a administrativní zajištění přednášek, zkušená Zlata Houšková využívá své celoživotní knihovnické praxe a moderuje setkání i zkušební testy po každé přednášce. Má k tomu tu nejlepší kvalifikaci. Vystudovala obor Knihovnictví a vědecké informace na FF UK v Praze a více než čtvrt století působila v Národní knihovně ČR jako vedoucí odd. vzdělávání. Nyní je již v důchodu, přesto spolupracuje na několika knihovnických projektech a je stále členkou výkonného výboru SKIP.

Účastníci studia

Závěr každého semestru je slavnost; za účasti ředitelky knihovny Barbory Čižinské jsou absolventům předány diplomy a osvědčení o zakončení studia tématu. Pro zájemce pak obvykle proběhne zajímavý výlet za kulturními památkami v širokém okolí.

Organizátorů virtuální VU3V je v našem kraji několik desítek. Patrony jsou města a obce (Nový Bydžov, Chlumec nad Cidlinou, Nové Město nad Metují), školy (Zahradnická škola Kopidlno, Gymnázium Jaroměř, ZŠ a MŠ Adršpach), regionální sdružení (Rychnov nad Kněžnou), ale právě i knihovny (Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové n. Labem, Městská knihovna Náchod, Městská knihovna Lázně Bělohrad). Jako absolvent několika „univerzit“ si myslím, že právě knihovny jsou optimálním prostředím pro takové iniciativy. Z vlastní zkušenosti mohu uvést jako výhodu např. počet účastníků: v naší skupině je vždy nejvýše 20 posluchačů a na rozdíl od jiných typů „univerzit“, kde jich je přes stovku, se tvoří příjemné, skoro rodinné a velmi přátelské

prostředí. Dále je tu snadná dostupnost, knihovnu má skoro každá větší obec. A také zázemí knihovny, se spoustou knih pro čtenáře/studenty, které lze při výuce vhodně využít. A v neposlední řadě erudovanost moderátorek-knihovnic, které mají bohaté zkušenosti v komunikaci se čtenáři a jejich přístup k návštěvníkům školení je zcela jedinečný.

A ještě aktualita. Na závěr posledního tématu o geniálním italském umělci Michelangelovi Buonarottim slíbil osobní účast a setkání s našimi

studenty lektor virtuální výuky doc. Mgr. Martin Pavlíček, který přijede do hradecké městské knihovny 22. září 2022 přednášet a zároveň slavnostně předá frekventantům diplom o splnění vyučovaného tématu. Už dnes se účastníci studia na společné setkání těší.

Odkaz na pořádající univerzitu: <https://e-senior.czu.cz>
A na kurzy pořádané v Městské knihovně v HK: <https://e-senior.czu.cz/mod/page/view.php?id=9349>

VZDĚLÁVÁNÍ
V KNIHOVNÁCH

Podzimní vzdělávací akce v SVK HK

Agnieszka Lamr

Pro podzim 2022 jsme ve Studijní a vědecké knihovně připravili pestrou nabídku pro knihovnický z celého Královéhradeckého kraje. Budeme pokračovat v online aktivitách a také se vrátíme k prezenčním seminářům. Tradičně se prezenční aktivity budou konat v počítačové učebně ve 2. a 5. podlaží anebo v konferenčním sále naší knihovny. Online školení proběhnou na platformě MS Teams a bude je předcházet zkouška připojení po účastníky a lektory. Semináře povedou zkušení lektori, vázaní na knihovnické anebo univerzitní prostředí (Univerzita Hradec Králové, Masarykova univerzita v Brně). Školení byla podpořena z podprogramu VISK 2 a jsou zdarma pro knihovny evidované podle zákona č. 257/2001 Sb.

Pro knihovnický nabízíme letos pětidenní školení Pedagogické minimum pro knihovnický s paní Mgr. Pavlínou Mazáčovou, Ph.D., odbornou asistentkou na Katedře informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Cílem pětidenního kurzu je, aby učící

knihovníci získali přehled o současné didaktice a metodice lekcí informačního vzdělávání a seznámili se s nástroji a formami edukace heterogenních tříd. Prakticky si přípravu vzdělávacích programů vyzkoušejí, včetně návrhu evaluace. Školení bude mít kombinovanou formu: 3 dny bude probíhat prezenčně a 2 dny online. Podruhé v naší knihovně pořádně také školení lektorských dovedností s Mgr. Lucií Škarkovou, Ph.D., z Masarykovy univerzity.

Za obrovský úspěch považují možnost realizovat s podporou podprogramu VISK 2 školení o opravách poškozených knížek. Během šestihodinové přednášky s Mgr. Janem Hybnem, Ph.D., se dozvíme, jak s nimi pracovat. Jan Hybner vyučuje knižní vazbu na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze a také se amatérsky zabývá opravami knižních vazeb.

Letos nabízíme školení rozvíjející počítačovou gramotnost. Paní Ing. Tereza Otčenášková, BA, Ph.D., seznámí knihovnický s různými komunikačními nástroji a podrobněji se bude věnovat komunikační platformě Microsoft Teams. Výuka proběhne na dvou úrovních: základní a pokročilá.

Také jsme připravili nabídku kurzu počítačové bezpečnosti pro knihovníky. Šestihodinové školení je rozděleno na tři části: Bezpečnost uživatele v pojetí kybernetické bezpečnosti, Počítačová bezpečnost pro knihovníky, Certifikace online kurzu Dávej Kyber od NÚKIB.

Některé dovednosti by se měly jednou za čas opakovat. Cílem je osvěžení základních funkcí počítačových programů a nahlédnutí do novinek oboru. Proto po 3 letech pořádáme školení

Tvorba dotazníků. Letos bude online.

Aktuální informace o pořádaných vzdělávacích aktivitách najdete na webové stránce SVK HK v záložce Pro knihovny – Vzdělávání, <https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Vzdelavani.aspx>. Tam najdete také přihlašovací formuláře a anotace o kurzech, autorech a časový rozvrh.

Těšíme se na vás v knihovně i online!

Kontakt na autorku: agnieszka.lamr@svkhk.cz

Vyzdobená (webová) okna knihoven

Eva Semrádová

*Knihovnu dnes vidíme jako místo plné lidí, příběhů, informací, nápadů, takový otevřený prostor s bohatým kulturním, komunitním, vzdělávacím a společenským obsahem.*¹⁾ Knihovna otevírá dveře co nejvíce dokořán, je v ní živo a nabízí návštěvníkům příjemný pobyt mezi knihami, ale nezapomínáme na „virtuální okna“? Webové stránky knihovny reflektují nabídku služeb a dění v knihovně velmi citlivě, i virtuální prostory mohou být strnulé a návštěvníky odrazovat; cílem jsou vkusně vyzdobená virtuální okna knihovny.

Trocha teorie k obsahu knihovního webu²⁾

Webová stránka knihovny je **prezentace naší firmy** (knihovny) a jejich služeb. Klíčový je obsah: lidé na tomto webu hledají informace, které jim nesou užitek. Kromě registrovaných čtenářů by měl web oslovovat i širší veřejnost – další zájemce o kulturní aktivity a potenciální uživatele.

Na web knihovny budou navazovat **interaktivní aplikace** (například online katalogy, prostor na sociálních sítích), které dovolují návštěvníkovi provádět vlastní akce, tj. odesílat registrace, objednávkový, sdílet informace, vyjadřovat své preference. O virtuálním prostoru knihovny je tedy potřeba přemýšlet zejména z pohledu návštěvníků. Jaké přínosy jim bude poskytovat a jaké pocity lidé při návštěvě webu získají, jaké u nich vyvolá emoce. Díky dobrému pocitu si návštěvník web lépe zapamatuje a v budoucnu se bude vracet kvůli dalším informacím, nebo si dokonce vytvoří nový návyk a používání knihovního webu zapadne do jeho života.

Z výše uvedeného vyplývá, že základem úspěšného webu bude **uživatelský průzkum**, který pomůže pochopit, co je pro návštěvníky důležité. Mapujeme potenciální uživatele, v jaké životní situaci se nacházejí, ale všimáme si i podobně zaměřených webů, které uživatel navštěvuje. Pak následuje **sestavení obsahu webu**. Problémy

¹⁾ Martina Wolna, Knihovna Třinec: <https://www.e15.cz/the-student-times/martina-wolna-knihovna-je-otevreny-prostor-misto-plne-lidi-pribehu-a-napadu-1336693>

²⁾ S využitím publikace: ŘEZÁČ, Jan. Web ostrý jako břitva: návrh fungujícího webu pro webdesignery a zadavatele projektů. Vydání druhé. [Brno]: House of Rezáč, 2016, 211 s. ISBN 978-80-270-0644-1.

bývají s výběrem fotografií, videí, zveřejňováním názorů návštěvníků. Na web nepatří informace, výplňové texty a obrázky, které nesouvisí s knihovnou nebo nejsou autentické, web není osobní prezentací knihovníka a texty musí být čtivé, srozumitelné, aby předávání informací bylo efektivní. Při zveřejňování zpráv a informací musíme také počítat s různým omezením, které je dáno šablonou nebo hostitelským webem, přítomností reklam.

Závěrečnou fází práce je **ověření**, zda výsledek funguje – grafika se líbí/nelíbí, web předává/nepředává informace, které chceme, aby si návštěvník odnesl, podporuje/nepodporuje zájem o naši knihovnu a služby. Důležité je kontrolovat, zda fungují všechny formuláře, jak se web přizpůsobuje při práci na mobilních zařízeních, jak se zobrazuje ve vyhledávacích, a na závěr se zamyslíme nad tím, jestli přináší i radost z používání, tj. obsahuje nějaké prvky pro kladnou motivaci návštěvníků – pokud se web návštěvníkům líbí, budou o něm mluvit se svými známými a tím doporučovat knihovnu dalším lidem. K závěrečnému testování přizveme i několik uživatelů, kteří budou obsah webu vnímat jiným pohledem než knihovník a mohou přijít s návrhy na doplnění. Zjistíte také, jak se stránky zobrazují v různých prohlížečích či zařízeních a zda jste nepoužili nějaké knihovnické výrazy, kterým uživatel nerozumí.

K obsahu webových stránek knihoven vyšlo v roce 2019 celostátně schválené metodické doporučení **Webové stránky malých knihoven**, dostupné na: [https://www.svkhk.cz/Pro-verejnost/E-knihy-vydane-SVK-HK/Rocnik-28-\(2018\)-Cislo-4-Volna-priloha.aspx](https://www.svkhk.cz/Pro-verejnost/E-knihy-vydane-SVK-HK/Rocnik-28-(2018)-Cislo-4-Volna-priloha.aspx) a o rok později ještě komentář, poukazující na obsah metodické a praktické pomoci, kterou je možné hledat u pověřené knihovny; text dostupný na: <https://www.svkhk.cz/Pro-verejnost/E-knihy-vydane-SVK-HK/Webove-stranky-malych-knihoven-komentar.aspx>

Přibývají i další pomůcky, například příručka **Přístupné webové stránky**, vydaná Národní

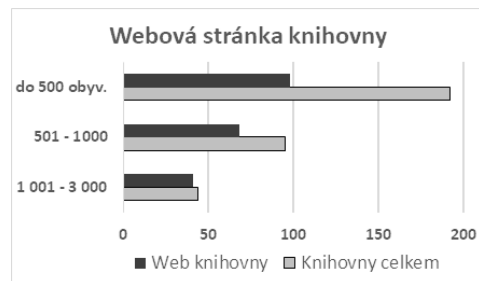
knihovnou, je průběžně aktualizována na <https://prirucky.ipk.nkp.cz/pristupnost/start> a je zaměřena na návštěvníky se specifickými potřebami.

Weby knihoven do 3 000 obyvatel v Královéhradeckém kraji

Webová stránka patří mezi doporučené vybavení pro dobře fungující knihovny všech velikostí. V Královéhradeckém kraji v roce 2021 měly svůj web všechny profesionální knihovny, jenže v sídlech do 3 000 obyvatel mělo toto vybavení jen 63 % knihoven, a není tedy vidět zásadní pokrok oproti průzkumu v roce 2017. Nové webové stránky se zakládají v souvislosti s regionálními automatizovanými systémy, nejčastějším typem jsou stránky založené na šabloně (šablony využívají tři čtvrtiny knihoven), další cestou je využití domény provozovatele, vlastní doména je u malých knihoven spíše výjimkou. A pak se ještě objevují jiné typy „virtuálních oken“, která si knihovny otevírají na sociálních sítích pod svou

značkou nebo pod adresou svého zřizovatele či jiného spolku v obci. Jsou ale také knihovny, které zatím nemají vlastní web, ale ani na webu obce o nich nenajdete zmínku: snad vaše knihovna nepatří mezi ně!

Webová stránka knihovny na webu obce versus informace o knihovně na webu obce

Knihovna by měla spravovat pouze **jednu základní webovou stránku**. Je vhodné z hlediska uživatelů i kvůli jednodušší práci s aktualizacemi soustředit podrobné a aktuální informace na

jednom místě a na další weby umísťovat pouze odkazy. **Sociální sítě považujeme za doplňující**, mají zejména propagační funkce a základní web nenahradí. Pokud to je možné, preferujeme vlastní web knihovny, nezávislý na správci webu obce. A k tomu se hodí šablony, kde je knihovník (či metodik) zároveň správcem webu. Webová stránka s využitím domény provozovatele by se měla realizovat formou samostatného oddílu, který je dostupný hned z úvodní obrazovky. Toto řešení je vhodné pro malé knihovny v obcích do 500 obyvatel a informace o knihovně by i v tomto případě měly obsahovat vše, co doporučuje standard a metodická příručka. Pokud chcete opustit původní web nebo oddíl na webu obce a založit si novou stránku či pracovat v jiné šabloně, nikdy nezapomeňte starý web zrušit a zařadit přesměrování na novou adresu. Metodici v pověření knihovně budou také vděční, když jim takovou změnu nahlásíte.

Kontakt na autorku: eva.semradova@svkhk.cz

Zpřístupnění děl nedostupných na trhu v KMHK

Zuzana Bořková, Linda Krejčí

Knihovna města Hradce Králové umožňuje svým registrovaným uživatelům vzdálený přístup k dílům nedostupným na trhu (DNNT) od září 2020. Tehdy jsme ještě netušili, jak velkým přínosem to bude pro naše čtenáře v následujících měsících. Národní knihovně ČR se totiž povedlo vyjednat na určité období plné zpřístupnění digitálních knihoven.

Díly nedostupnými na trhu se rozumějí díla,

kteřá jsou dosud chráněna autorským zákonem, ale nejsou již dostupná na knižním trhu. Zpřístupněny jsou knihy vydané na území ČR do roku 2001 a periodika do roku 2011. Hranice zpřístupnění se postupně posouvá, u periodik je to alespoň deset let od jejich vydání, u knih 20 let. Zároveň máme přístup k veřejným dílům, tj. dílům, která jsou z hlediska autorského zákona volná. V současné době zpřístupňují DNNT ve svých digitálních knihovnách Národní knihovna ČR, Moravská zemská knihovna

v Brně, Knihovna Akademie věd ČR a Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, čímž získáváme pro naše uživatele obsahově bohatou nabídku. Návrhy na zařazení díla do seznamu DNNT mohou dávat autoři nebo jiní držitelé autorských práv, kolektivní správce nebo knihovna.

Připojit se k této službě jsme plánovali již dlouho, ale příchod pandemie naše rozhodnutí urychlil. Když byly knihovny zcela uzavřené nebo následně nabízely pouze výdejní okénka, velké množství čtenářů hledalo alternativy, jak se k literatuře dostat. V praxi to znamenalo, že se navýšil počet výpůjček e-knih, postupně stoupal i počet vzdálených přístupů do jednotlivých databází a k online službám.

Pro zapojení knihovny k zpřístupnění služeb DNNT je potřeba vyplnit vstupní formulář, zvolit si způsob identifikace uživatelů a následně podepsat smlouvu s Národní knihovnou ČR. Naše knihovna je členem federace eduID, využíváme tedy tento způsob identifikace. Pokud není knihovna členem federace nebo tento přístup neumožňuje její systém, lze zvolit systém identit Národní digitální knihovny. Poté je třeba doplnit do knihovního řádu podmínky používání služby.

V naší knihovně se jedná o další službu dostupnou bez ohledu na otevírací dobu, kterou můžeme nabídnout uživatelům. Přestože jsme si vědomi, že ji využije jen určitá část našich čtenářů, hodnotíme ji jako přínosnou. Uživatelé získají navíc přístup k dílům, která nemáme fyzicky ve fondu. V takovém případě jim můžeme nabídnout dvě varianty: objednat knihu prostřednictvím MVS nebo je odkázat na digitalizovaný dokument, který budou mít okamžitě k dispozici, pokud je tedy v režimu DNNT.

A jak postupovat v praxi, když si budete chtít přečíst v elektronické podobě nějaký dokument, který spadá do kategorie děl nedostupných na trhu? Především musíte být registrovaným čtenářem naší knihovny. Služba je bezplatná. Před

vstupem do digitální knihovny musíte odsouhlasit podmínky použití, následně zvolit domovskou knihovnu a zadat přihlašovací údaje, kterými se přihlašujete do svého čtenářského konta.

V současné době máte několik možností přístupu. Můžete vstoupit přímo ze stránek dnnt.cz, kde si nejprve zvolíte digitální knihovnu, ve které chcete vyhledávat. Prozatím je potřeba prohledávat každou z nich zvlášť, ale do budoucna se připravuje jednotné rozhraní. V prostředí digitální knihovny lze vyhledávat pomocí jednoduchého či pokročilého hledání nebo procházet jednotlivé sbírky. Vyhledané výsledky můžete upřesnit pomocí filtrů. K dispozici máte i fulltextové vyhledávání. V takovém případě se vám po zadání výrazu vyhledají dokumenty, které daný termín obsahují, včetně počtu výskytů v něm. Zobrazíte si rovnou strany, na kterých se hledaný výraz nachází.

K DNNT se dostanete také prostřednictvím portálu Knihovny.cz, což je velká výhoda při rešerších, kdy v údajích o exemplářích vidíte, zda je dokument zdigitalizován a přístupný v rámci DNNT, nebo si rovnou vyfiltrujete tato díla podle statusu dostupnosti „DNNT: dostupné pro registrované“. V řešení je i další možnost, tj. přistupovat k plným textům prostřednictvím odkazu z našeho katalogu.

Tituly v režimu DNNT můžete pouze číst, nelze stahovat, tisknout ani pořizovat digitální kopie. Díla v režimu „veřejná“ je možné stahovat ve formátu PDF, JPEG, zobrazit přepis textu a tisknout. Nevýhodou se může zdát formát zdigitalizovaných dokumentů, který se na obrazovkách počítače dá číst poměrně dobře, ale na mobilním zařízení čtení není úplně optimální. Zvlášť když jsou čtenáři v dnešní době zvyklí na formáty e-knih a různé aplikace sloužící k jejich čtení, kde si mohou přizpůsobit prostředí podle svých potřeb.

V první fázi jsme službu propagovali vlastními materiály především na sociálních sítích

a webu – bylo to v době covidu. Nyní připravila Národní knihovna ve spolupráci s Moravskou zemskou knihovnou marketingový balíček v jednotném vizuálním grafickém stylu, který usnadní nově zapojeným knihovnám propagaci.

V současné době máme v plánu vybudovat v ústřední půjčovně KMHK pohodlné čtenářské místo, kde by byly dostupné i tituly v režimu DNNT vydané do roku 2007. Tato díla lze číst pouze na terminálech v knihovně. Jakmile uzavřeme dodatek ke smlouvě, spustíme nové kolo

propagace, tentokrát v jednotném grafickém stylu. Statistika, jak naši čtenáři využívají přístup k DNNT, bohužel nemáme. Do budoucna se tato problematika snad vyřeší. Mohli bychom sice provést průzkum mezi našimi uživateli, ale vzhledem ke krátké době od sepsání článku do jeho odevzdání bychom pravděpodobně nezískali relevantní informace.

Kontakt na autorky: borkova@knihovnahk.cz, krejci@knihovnahk.cz

Senioři mohou změnit budoucnost (Wikipedie)

Pavel Bednařík

Senioři jsou významnou demografickou skupinou, ale také významnou a nepřehlédnutelnou skupinou přispěvatelů na Wikipedii, nejpoužívanějším informačním zdroji pro miliony lidí na celém světě. Proč právě senioři? Jde o generaci, která má dostatečnou pokoru, ochotu učit se a předávat informace a zkušenosti. Je to ale také skupina, které je věnována významná pozornost v rámci vzdělávacích programů Wikimedia Česká republika.

Kurzy pro seniory tvoří podstatnou část aktivit Wikimedia Česká republika a patří mezi hlavní priority vzdělávacích programů. Důvodů je hned několik. Senioři jsou výrazně rostoucí skupinou naší společnosti. Jsou také podstatným zdrojem informací, zkušeností a zážitků. Jsou tedy ideálními přispěvateli nejen na Wikipedii (články), ale také na Wikimedia Commons (videa, fotky), ale i dalších projektech nadace Wikimedia.

Vzdělávání nováčků

Péče o nové wikipedisty z řad seniorů probíhá na více úrovních. Připravujeme program pravidelné každoroční akce **Seniorského WikiMěsta**. Pořádáme začátečnické i pokročilé kurzy pro seniory. Nabízíme individuální konzultace i zapojení zkušenějších seniorů do programu a aktivit wikikomunity. Seniorské kurzy ovšem nejsou pouze otázkou naučení a drilu základních technik editace. Jedná se, jak si v tomto článku ukážeme, o promyšlené a metodicky důsledně zpracované kurzy, které absolvovaly již stovky seniorů v celé České republice.

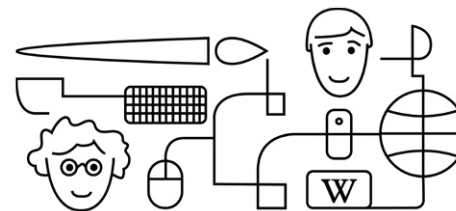
Výsledkem těchto kurzů jsou desítky aktivních editorů, kteří se podílejí nejen na vytváření a rozšiřování existujících článků, ale také na nahrávání fotografií a videí nebo správě wikidat. Většina účastníků seniorských kurzů se rekrutuje z řad začátečnicků. Psaní článků se zaměřením na témata nebo oblasti, kterým se účastníci kurzů věnují, je atraktivní formou aktivizace starší

věkové skupiny. Řada seniorů má dostatek volného času, který chtějí investovat smysluplně a „ekonomicky“, s okamžitým efektem. V tom je Wikipedie ideálním koníčkem a aktivitou, které se senioři mohou věnovat.

Jak kurzy fungují?

Didaktická podpora kurzů je založena na dvou desetiletích zkušeností a metodických dovednostech lektorů a editorů Wikipedie. Ty následně připravil a zpracoval hlavní lektor a metodik Wikimedia Vojtěch Veselý ve spolupráci s nimi. Díky jeho soustavné a systematické práci se kurzy SePW (Senioři píší Wikipedii) dočkaly pevného metodického tvaru, který spočívá v šesti základních lekcích. V rámci těchto lekcí se účastníci dozvědí základy a principy Wikipedie, na kterých je postavena. Získají také základní penzum dovedností, které potřebuje středně pokročilý wikipedista.

Základní kurz je zaměřen na zvládnutí nezbytných dovedností, jejichž cílem je vytvoření původního článku. Nejprve si účastníci založí profil na Wikipedii, vytvoří si uživatelskou stránku a pískoviště (tréninková stránka pro přípravu hesel), na kterém si mohou průběžně zkusit nabyté dovednosti i „hrubou“ přípravu článku. Následně se účastníci naučí základy tzv. encyklopedického stylu, který je založen minimálně na dvou ověřitelných a nezávislých zdrojích. Vyzkoušejí si základy formátování, vytváření odkazů, vložení referencí a dalších pramenů či literatury. Současné dovednosti vytváření článku jsou také základy vkládání obrázků na Wikimedia Commons a jejich vložení do samotného článku.

Autor Klára Schollecová

Úskalí vzdělávání seniorů

Při školení seniorů je nutno vzít v potaz také často omezenou (nikdy nepodceňovat!) digitální kompetenci seniorů. Schopnost práce s počítačem, reflexe vlastní zkušenosti a digitální stopy je zásadní pro práci na rozvoji wikipedistických schopností. Proto se účastníci seniorských kurzů učí skutečně „od píky“. V úvodních lekcích jsou digitální dovednosti a orientace v online prostředí závislé na dosavadních zkušenostech. Lektori kurzů proto musí zohlednit rozdílnou připravenost frekventantů a individuálně se věnovat každému z nich. I proto je počet účastníků na jednoho lektora omezen maximálně na osm.

Při výuce seniorů je nutné dbát na individuální přístup. V procesu školení a zkoušení samotných úkonů lektori využívají vyzkoušených principů – důležité je vysvětlovat jednotlivé kroky pomalu, často opakovat a v případě živých i online kurzů vše názorně předvádět a ukazovat. Významným prvkem je názorné vysvětlení základní orientace na úvodní stránce Wikipedie, aby si účastníci kurzů osvojili, co mají kde na stránce hledat.

Začátečníci vs. pokročilí

Po absolvování kurzů pro začátečníky Wikimedia nabízí účastníkům z řad seniorů také navazující kurzy pro pokročilé. Zájem účastníků velmi často opadá už v průběhu začátečnického kurzu. Někteří účastníci si uvědomí, že editování Wikipedie je

SENIORŮ
PÍŠÍ WIKIPEDII

Autor Dominik Matus

zajímavá zkušenost při procvičování digitální gramotnosti. Někteří ale nemají zájem se jí dále věnovat, ať už proto, že jim přijde zkušenost s Wikipedií příliš náročná, nebo si tuto novou vášeň neosvojí. Do pokračovacích kurzů se tak většinou přihlásí pouze 30–40 % absolventů kurzů začátečnických.

Tyto kurzy jsou určeny k procvičování dovedností z úvodního kurzu, ale také k získání pokročilejších dovedností. Mezi ty patří například vytváření infoboxů (informační box se stručným přehledem a fotkou vpravo nahoře), vkládání tabulek a další formátovací úpravy. Ti nejzkušenější si mohou vyzkoušet také editaci v kódu, která je určena spíše programátorům než běžným uživatelům.

Závěrem

Kurzy pro seniory jsou díky své metodické propracovanosti a zároveň připraveným cvičebním lekcím velmi oblíbenou vzdělávací akcí, kterou využívají jak neziskové organizace, tak například knihovny. Do online kurzů se v průběhu pandemie covid 19 mohli hlásit senioři bez vazby na jakoukoliv organizaci, většina kurzů však má svou domovskou organizaci (např. Elpida).

Naučit se editovat Wikipedii je pro spolupracující organizace i samotné účastníky podnětné a inspirující. Kurzy většinou navštěvují senioři aktivní, kteří mají mnoho zájmů, cestují, poznávají svět, vyhledávají si aktivně informace na internetu. Přemíra aktivit tohoto okruhu seniorů má bohužel za následek i skutečnost, že se mnozí nestanou pravidelnými editory a časem jejich zájem opadá. Ti, kteří u editování Wikipedie vydrží, doceňují fakt, že jejich práce má okamžitý efekt. Jakmile vytvoří a uloží článek či fotografii, výsledky jejich práce okamžitě využívají tisíce lidí.

Seniorské kurzy se konají průběžně, jejich organizaci je možné domluvit přímo se zástupci Wikimedia CZ. K organizaci kurzu je potřeba prakticky jen učebna vybavená počítači, zkušený lektor a připojení k internetu. Pro zájemce jsou k dispozici příručky v tištěné i elektronické podobě. Knihovnám nabízíme speciální kurzy věnované metodice výuky seniorů, aby mohly vést kurzy samy. Více informací o kurzech je možné najít na www.wikimedia.cz.

Kontakt na autora: pavel.bednarik@wikimedia.cz

Program Erasmus+ je tu i pro knihovny

Martina Oplatková

Knihovny v České republice se mohou zapojit do různých zajímavých projektů v rámci evropského programu Erasmus+.

O co se jedná? Většina z nás slyšela někdy o Erasmu coby programu, který dává studentům

středních či vysokých škol možnost vyjet do zahraničí. Erasmus+ má ovšem mnohem širší využití. Může se do něj totiž zapojit i jakákoli instituce, která nějakým způsobem přispívá ke vzdělávání dospělých – a knihovny samozřejmě patří mezi ně.

Dům zahraniční spolupráce, příspěvková organizace ministerstva školství, která u nás

Erasmus+ spravuje, nabízí dvě možnosti zapojení, a to formou výjezdů pracovníků a prostřednictvím dlouhodobé spolupráce mezi organizacemi z různých zemí.

V rámci výjezdů je možné účastnit se kurzů či školení, výukových a školicích aktivit či pozorovat zahraniční kolegy při práci, tzv. „job shadowing“. Spadá sem i možnost pozvat do organizace zahraničního odborníka. Zahraniční výjezdy mohou rozšířit obzory účastníků i po mnoha dalších stránkách.

Přinášíme několik příkladů, jak se s pomocí programu Erasmus+ podařilo v posledních letech obohatit svět knihoven, práci jejich zaměstnanců i životy jejich návštěvníků.

V roce 2016 proběhl například oceňovaný projekt „Library. I love it!“ Zapojilo se do něj osm městských knihoven z evropských zemí i Turecka. Mezi účastníky byly knihovny z Chorvatska, Rakouska, Finska a Itálie, Španělsko zastupovala knihovna z města Arucas na Kanárských ostrovech. Za českou stranu se potom zapojila Knihovna města Olomouce. Projekt se zaměřil na roli, kterou hrají knihovny v životě současné evropské společnosti, a snažil se ukázat, že nejde jen o místa, kde si návštěvníci mohou vypůjčit knihy, ale že mohou být také důležitým centrem celoživotního vzdělávání. Každý z partnerů při setkáních prezentoval hlavní aktivity hostitelské země v oblasti vzdělávání dospělých, předvedl osvědčené metody na workshopech a seminářích a také navštívil s účastníky zajímavá místa, která nějakým způsobem souvisela se vzděláváním. Výsledkem bylo výrazné zatraktivnění vnímání evropských knihoven, zvýšil se zájem místních obyvatel o knihovnu a tím pádem i o další vzdělávání, čtení a aktivity poskytované knihovnami.

Dalším podobným příkladem může být projekt vzdělávání knihovníků Městské knihovny

v Praze z roku 2018. Trval dvanáct měsíců a zapojily se do něj knihovny z celkem deseti evropských zemí: čeští knihovníci tak mohli porovnat své zkušenosti například se svými kolegy ze sousedního Německa či Rakouska, ale také z Dánska, Švédska, Irska či Itálie. Zaměstnanci Městské knihovny měli možnost navštívit různé stáže a konference a poznat při nich zahraniční knihovny a jiné spřízněné instituce. Například z Francie si účastníci přivezli zkušenosti s provozem takzvaných bibliobusů, tedy mobilních knihoven, které v českých zemích zatím nemají velkou tradici, a nápady, jak je zapojit do tuzezemského prostředí, což se už od té doby začíná čím dál více dít. Dozvěděli se i další zajímavé informace: metody uspořádání metadat či rady, jak provádět „síťování“ (networking) městských knihoven, tedy rozšiřovat kontakty a spolupráci mezi nimi. A také něco o nových typech expozic a současné architektuře knihoven, zahrnující mimo jiné i přístup pro handicapované čtenáře. Vzhledem k tomu, že projekt byl „ušitý na míru“ Městské knihovně, splnil dokonale své poslání rozšířit znalosti a schopnosti jeho účastníků.

A ještě jeden příklad, který ukazuje, že se zdaleka nemusí jednat jen o veliké knihovny v krajských městech. Aktivními účastníky výjezdů Erasmu+ jsou již pátým rokem také zaměstnanci městské knihovny v jihočeských Prachaticích, stejně jako účastníci jazykových a jiných kurzů pro seniory v jejích prostorách. „*Ke spolupráci s Erasmem mě vedl zájem veřejnosti o celoživotní vzdělávání v naší knihovně a moje zapálenost hledat další možnosti rozšiřování vzdělávání,*“ říká mnohaletá ředitelka knihovny Hana Mrázová, která pojímá prachatickou knihovnu jako skutečné centrum celoživotního vzdělávání pro širokou veřejnost od dětí z mateřských škol po seniory. Díky tomu navázali spolupráci s litevským městem Ignalinou a jeho knihovnou. V minulých letech pak vyjeli na několik výjezdů do Litvy a Norska, kde se zdokonalovali ve znalostech anglického

jazyka i informačních technologií. Navštívili partnerské knihovny a dozvěděli se také mnoho věcí z historie a kultury daných zemí – například v Litvě se podívali do národního parku Autkštajtijs, prezentujícího mýty a legendy této pobaltské země. V dalším projektu „Stories make life better“ se pak k české a litevské připojila i slovinská knihovna. „Určitě bych doporučovala hledat a najít mezinárodního partnera o přibližné velikosti vašeho města, ve kterém knihovna pracuje. Je výborné mít zaštitění zřizovatelem knihovny,“ říká Hana Mrázová. A co jim účast na projektech Erasmus + dává? „Obrovské obohacení, nezaměnitelné a ničím

nenahraditelné životní a profesní zkušenosti, povznesení prestiže knihovny, rozšíření a upevnění jazykových znalostí, výborné mezinárodní partnerství a sdílení profesních zkušeností – radostí i starostí, inspiraci k další práci, v našem případě se seniorskou věkovou skupinou,“ dodává.

Všechny tyto příběhy mohou být inspirací a vzorem i pro vaši knihovnu. Najděte si další informace na stránkách erasmus.dzs.cz. Vyzkoušet si spolupráci s Erasmus+ stojí za to!

Kontakt na autorku: info@dzs.cz

Oslava dobrušské knihovny

Miroslava Cvejnová

Městská knihovna v Dobrušce si letos připomíná dvě významná výročí. Je to 70 let od vzniku knihovny jako takové a 20 let od nastěhování do stávající budovy, která byla pro knihovnu speciálně upravena v roce 2002. Pro oslavy se všemi čtenáři a přáteli byl vybrán čtvrtek 9. června 2022. Poslední týden před oslavou to sice vypadalo, že se hvězdy, osud, nebo snad karma, chcete-li, staví proti, ale všechny problémy se nakonec podařilo včas vyřešit. Ve zvolený den, až na malou přeháňku, počasí přálo a vše probíhalo podle plánů a očekávání, ale to trochu předbýváme. ☺ Knihovnice připravily vše potřebné pro bohatý odpolední program a už zbývalo jen počkat, až přijdou první návštěvníci. Od 14 hodin čekalo na příchozí sladké pokušení ve formě zákusků s kávou nebo jiným nealkoholickým nápojem. Mezi prvními návštěvníky byly školní děti a rodina z Ukrajiny. Školáci se vydali na zábavnou soutěž po stopách

tajemného Knihohama v okolí knihovny, menší děti si ve výtvarné dílničce malovaly sádrové odlitky nebo si hrály v dětském koutku. Dospělí mohli u kávy sledovat prezentaci z uplynulých 20 let, a bylo zařazeno i pár opravdu archivních snímků, nebo si prohlédnout kroniky, které sahají až do 70. let minulého století. Ve foyeru byla k vidění výstava originálních knižních objektů z knihařské dílny Josefa Páchy. Vrcholem oslav v dětském oddělení bylo představení loutkového

divadla Maminy z Jaroměře. Víc než 30 dětí a pár dospěláků zaplnilo celé oddělení, aby si vychutnali pohádku Jak Rózička štěstí našla. Pro návštěvnice bez rozdílu věku byl připraven náramkový workshop Báry Dražilové. A troufám si říct, že spokojená odcházela každá žena. K navlékání byl výběr z nepřeberného množství krásných minerálních i skleněných korálků různých tvarů a velikostí, doplněný přívěsky z chirurgické oceli. Stačilo si jen vybrat podle čaker,

znamení zvěrokruhu nebo intuice a pustit se do práce, nebo spíš relaxace. Čas rychle ubíhal a po 18. hodině odcházeli poslední hosté. Knihovně přibýlo 10 nových čtenářů a knihovnicím radost z vydařeného odpoledne. Návštěvníci si kromě náramků odnesli dobrý pocit, že knihovna je přátelské a laskavé místo, kam stojí za to se vracet. A to určitě není málo.

Kontakt na autorku: vsknihovna@mestodobruska.cz

Legenda BN

Věra Trybenekrová

V úterý 21. června uspořádal SKIP 08 Východní Čechy v Knihovně města Hradce Králové odborný seminář, věnovaný životu a dílu nejznámější české spisovatelky Boženy Němcové a její stopě ve východních Čechách, s názvem Legenda BN.

V prvním bloku semináře Život Boženy Němcové – inspirace, skutečnost, fikce se v přednášce Charakteristika Boženy Němcové na základě její literární tvorby a korespondence Marta Zemanová, dlouholetá sběratelka titulu *Babička*, zaměřila

na otázky týkající se spisovatelčiných charakterových vlastností a vzhledu, ale též životních situací, do kterých se tato nekonvenční žena dostala.

Spisovatelka Martina Bittnerová se dlouhodobě zajímá o české osobnosti 19. století. Svou knihou *Lásky Boženy Němcové*, kterou napsala u příležitosti 195. výročí narození BN, odpovídá na otázky: Jací muži prošli životem? Koho skutečně milovala? Na semináři se věnovala vztahu matka a dcera ve stejnojmenné přednášce, mluvila o dceři Theodoře, jejíž životní příběh inspiroval např. Milenu Štráfaldovou, která napsala monodrama *Osamělé večery Dory N.*, připomněla

STALO SE

i jičínského badatele a historika Vladimíra Úlehu, který napsal knihu *Samotářská dcera Boženy Němcové Theodora*.

V druhém bloku semináře, který pořadatelé nazvali Po stopách Boženy Němcové ve východních Čechách, vystoupili zástupci obcí, ve kterých je odkaz BN živý do současnosti. Ilona Machová zpracovává projekty týkající se oblasti Kladského pomezí. Mezi nejznámější a nejúspěšnější patří „Čapek“ a od roku 2020 „Božena“, v jehož rámci vznikla nová brožura se zábavnými prvky pro děti i dospělé. Z České Skalice vystoupila s příspěvkem Martina Zálišová, která působila jako průvodkyně na zámku Ratibořice, pak jako knihovnice a dnes jako vedoucí odboru kultury v České Skalici. Všude se při své práci potkávala se stopami BN. Dnes se město stará o Muzeum Boženy Němcové, které bylo

otevřeno v roce 1931 a u příležitosti 200. výročí narození BN v něm byla vytvořena nová moderní expozice. V další přednášce nás seznámila se Společností Boženy Němcové v Praze a v České Skalici její předsedkyně Helena Ducháčová.

Výstava

Promluvila o každoročních akcích i těch, které byly uspořádány u příležitosti aktuálního výročí. S pobytem BN na chvalkovickém zámku, jejími vzpomínkami, které se odrazily v korespondenci a v uměleckém zpracování v povídce Pan učitel, a s tím, jak vypadají místa spjatá s jejím pobytem dnes, seznámila posluchače chvalkovická učitelka a knihovnice Bohumila Krausová. Vedoucí odboru kultury ve Rtyni v Podkrkonoší Richard Švanda povyprávěl o povídce *Chudí lidé*, kterou BN napsala dvacet let poté, co s manželem pobývala v sousedním Červeném Kostelci a kam děj povídky umístila. Posluchači se dozvěděli, co v povídce chybí a jaké byly další osudy hlavních postav. Jako poslední v tomto bloku vystoupila hlavní organizátorka celé akce Jana Kroulíková, která stála dlouhá léta v čele knihovny v Lito-myšli, a povyprávěla o pobytech spisovatelky v jejím městě, kde se jí narodil druhý syn Karel a kde pobývala později i při spolupráci se svým nakladatelem Augustou.

Ve třetím bloku programu vystoupily Hana Langrová, která pracovala v KVK v Liberci a pro

Mgr. Michaela Hašková

STALO SE

práci s dětmi si připravila program *Moje babička*, a Michaela Hašková z SVK Hradec Králové, která promluvila o jejich pořadu *Takových žen je velmi málo na světě*.

Na tento seminář jsem se moc těšila. Sešli jsme se s posluchači stejné krevní skupiny, pro které je Božena Němcová celoživotní téma. Dozvěděli jsme se spoustu nových informací a souvislostí.

Byla to žena, která znala svou cenu a věděla, že jako žena dokáže postřehnout věci, které muži nevidí. Jako bohém si svou pozici dokázala uhájit a zůstala tak celý život svobodná.

Kontakt na autorku: trybenekrova@knihovna.jicin.cz
Web:

<https://www.skipcr.cz/knihovnicke-akce/legenda-bn>

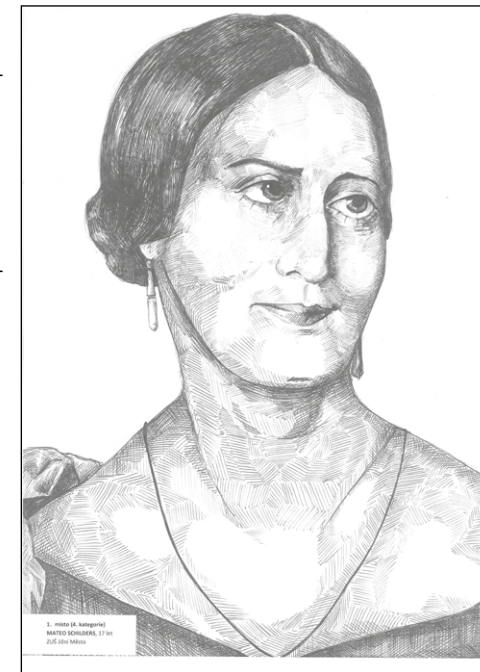
Černobílé obrázky – svět Boženy Němcové

Marta Pešková Staníková

Koncem ledna vyhlásil KDK SKIP 08 soutěž k 160. výročí úmrtí spisovatelky Boženy Němcové. Spisovatelčino jméno máme všichni spojeno s pohádkami, povídkami i pověstmi. Neexistuje asi v naší zemi člověk, který by neznal její jméno i některé z jejích děl. Snad i proto byla rekordní účast co do počtu soutěžících nejen v oblastních kolech knihoven, ale také v kole regionálním. Do uzávěrky soutěže bylo odevzdáno na 224 prací z 10 východočeských knihoven. Jednalo se

Autor Dina Holešovská

Autor Mateo Schilders

o pouhý výběr nejlepších prací od dvouletých dětí až po náctileté. Při hodnocení bylo přihlíženo k nápadu a technice. Byla použita tužka, tempera, suchá jehla, perokresba atd. Úžasným nápadem bylo vytvoření knihy, která mapuje spisovatelčin život i dílo. V jednotlivých kategoriích bylo odevzdáno:

- předškoláci – 15 obrázků
- 1. kategorie – 77 obrázků
- 2. kategorie – 52 obrázků
- 3. kategorie – 74 obrázků
- 4. kategorie – 6 obrázků

Hodnotící komise byla složena z 24 východočeských knihovnic. Výsledková listina spolu s oceněnými díly byla vystavena u příležitosti konání semináře Legenda BN v předsálí Knihovny města Hradce Králové do 30. června a zároveň umístěna na FB KDK SKIP – region 08. Děkujeme všem knihovnám, které se s chutí ponořily do černobílého tvoření.

Kontakt na autorku: peskova.stanikova@slavoj.cz

Osobnosti Českého ráje

Božena Blažková

Média nás neustále zásobují podrobnými informacemi o životě současných celebrit, ale o jejich práci a skutečném významu už většinou taktně mlčí. A jen občas si někdo povzddechne: „Celebrit je mnoho, ale osobnosti a pozitivní vzory se nám nějak vytratily ze života.“

Není to pravda. Měla jsem možnost prožít tři dny ve společnosti skutečných osobností. Obec Libošovice a Knihovna Antonína Bocha v Libošovicích společně s Knihovnou Václava Čtvrťka v Jičíně, regionálním výborem Svazu knihovníků a informačních pracovníků v Hradci Králové a Pekařovou společností Českého ráje uspořádaly ve dnech 17.–19. května knihovnické setkání Osobnosti Českého ráje. A o pozitivní příklady z minulosti i ze současnosti opravdu nebyla nouze. Účastníci, mezi které patřili nejen knihovníci, ale vzhledem k tématu také archiváři a muzejníci, měli jedinečnou možnost prožít tři dny se skutečnými osobnostmi.

Posude sami a podívejme se společně na program celého setkání:

Mottem prvního dne bylo šrámkovské „... co jsem se tu nachodil...“ A hned na úvod

si účastníci měli možnost prostřednictvím dokumentárního filmu „Josef Brož – učitel a básník“ připomenout 101. výročí jeho narození. Vzpomínky žáků a přátel, spojené s poezií básníka a krajiny natočil Michal Kvapil. Po filmové poetické procházce Českým rájem následovala procházka reálná, doplněná pozváním do Knihovny Antonína Bocha na výstavu „Snění o Kostí“ ze sbírky historických pohlednic Pavla Pospíšila. Sběratel a autor výstavy v knihovnické galerii Na Návsi účastníkům velmi poutavým způsobem přiblížil, jak jeho zájem o hrad Kost vznikl a jak se postupně z koníčka stal jeho celoživotní sběratelský „kůň“. Následující přednáška „O sběratelství a patriotismu“ historičky Nadi Kubů navázala na jeho vyprávění a seznámila přítomné s historickými kořeny sběratelství a patriotismu v našich zemích. Následovalo přátelské setkání s emeritním kastelánem hradu Karlštejn Jaromírem Kubů, který se ve svém vyprávění zaměřil na přiblížení práce kastelána veřejnosti. Odborný program prvního dne začal poezií a skončil uvedením básnické sbírky „Pozpátku“ emeritního ředitele Knihovny města Hradce Králové Jana Pěty, která je dle slov autora pozdním sběrem jeho veršů z let šedesátých až devadesátých. Půvabnou

knížku s ilustracemi Jiřího Šindlera vydala koncem loňského roku Knihovna města Hradce Králové.¹⁾ Večerní program byl věnován jednomu ne zcela obvyklému knihovnickému výročí – slavila se totiž zlatá svatba knihovnice Alenky Pospíšilové s knihovnou. Program, který s láskou připravily knihovnické kolegyně, se nesl v duchu představování obou nevěst: Alenky a knihovny. Společně jsme se hodně nasmály a zavzpomínaly na různé společně prožité chvíle. Nevěsta Alenka např. musela z živých obrazů hádat, o jakou knihovnickou událost se jedná, přítomní diváci zase museli zodpovědět kvízové otázky, aby zjistili Alenčina místa působení. Program byl zakončen vzpomínkou na Alenčino působení v Jičíně – městě pohádky, a to čertovskou svatbou a bálím, který úspěšně doprovázela hudba Jaroslava a Michla a Martina Kastla.

historickým filmem „Historik Josef Pekař“, který uvedla jeho producentka a režisérka Jana Tomsová. Následovala prezentace knihovnických informací a možností přiblížení osobnosti Josefa Pekaře veřejnosti a zejména mladým lidem. Pracovnice Knihovny Václava Čtvrťka v Jičíně Lenka Dědečková seznámila přítomné s možnostmi současných veřejných knihoven a precizně předvedla, jak pracovníci jičínské knihovny v době covidu nezaháleli a snažili se pro veřejnost připravit zajímavé programy, zaměřené mj. právě na regionální osobnosti. Následovala praktická ukáзка, jak si občané váží osobností svého regionu. U příležitosti slavnostního dne byl korunovaný král historiků Českého ráje, čestný občan Sobotky a Libošovic, čestný předseda Pekařovy společnosti a držitel Malechovické lavičky historik a patriot Karol Bílek uveden na „náves slávy“.

Druhý den byl Dnem profesora Josefa Pekaře. Ke knihovnickým účastníkům se připojili zástupci archivářů, muzejníků a veřejnosti. Všechny přítomné slavnostně uvítali starosta Libošovic Vít Svoboda a předseda Pekařovy společnosti Českého ráje Pavel Jakubec, kteří připomněli, že jmenování historika Josefa Pekaře čestným občanem Libošovic bylo vzhledem k epidemiologickým opatřením několikrát odkládáno, a o to větší je radost z konečné realizace tohoto slavnostního dne. Program byl zahájen dokumentárním

Po obědové, procházkové a vyjíždkové přestávce následovala erudovaná přednáška profesora Petra Čorneje „Pekařův Žižka“. Večerní program nesl název Pocta historikovi profesorovi Josefu Pekařovi a konal se v místním kostele sv. Prokopa. Program smíšeného pěveckého sboru Aurea rosa z Liberce pod vedením sbormistryně Jany Konvalinkové byl provázen vstupy Karola Bílka, který přítomným přiblížil život a dílo profesora Josefa Pekaře. Čestné občanství Libošovic in memoriam převzal jeho devadesátiletý synovec Josef Pekař.

Den třetí a poslední už byl ve znamení loučení

¹⁾ O křtu knihy jsme psali v 1. čísle letošního zpravodaje: LANDSMANNOVÁ, Marie Magdaléna. Reportáž ze křtu knihy Pozpátku. *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje*. 2022, 32(1), 37–39. ISSN 0862-9366. (pozn. redakce)

STALO SE

a odjezdů. Nikdo z účastníků však nevynechal přátelské setkání s panem Ladislavem Špačkem,

kteří kromě jiného vystupoval jako chalupář a seznámil přítomné, kdo a jak v Českém ráji chalupaří. ☺

Doufám, že po seznámení s bohatým programem knihovnického setkání mi dáte za pravdu, že kolem nás je mnoho zajímavých osobností, se kterými je radost pobýt, a ještě navíc se něco nového a zajímavého dozvědět. Takže nezbyvá než poděkovat všem organizátorům, kteří se na úspěšné akci podíleli, a rozloučit se slovy Jiřího Žáčka, která byla mottem závěrečného třetího dne: „Zafukej si na čelo, aby ti to myslelo, aby bylo v Českém ráji ve dne v noci veselo.“

Kontakt na autorku: b.blaza@seznam.cz

Pilnáčkovo mýdlo čistoty zřídlo!

Iva Košťálová

Po loňském úspěchu naší první městské hry pro dospělé jsme se rozhodli připravit hru novou. Otázkou bylo, jaké téma to bude tentokrát. Právě doznívala covidová vlna, během které jsme všichni používali mýdlo častěji než předtím. Zároveň na únor 2022 připadlo 145. výročí hradeckého starosty a mydláře Josefa V. B. Pilnáčka. A hle, téma bylo na světě. Čím více jsem se nořila do literatury a pramenů, tím více jsem se podívovala, proč se o Pilnáčkových a starostovi Pilnáčkovi téměř nemluví. Přitom toho pro město vykonal stejně jako jeho předchůdce František Ulrich. Měl ale tu smůlu, že zažil dva nesvobodné režimy – nacistický a komunistický – a jeho jméno mělo upadnout v zapomnění. Naši městskou hrou jsme chtěli Pilnáčkovu rodinu vrátit do povědomí nejen Hradečáků. Ve své době totiž jejich výrobky proudily do celého světa. Firma byla také velmi pokroková v oblasti marketingu. Více vám ale

STALO SE

nebudu prozrazovat: pokud se chcete dozvědět další informace, podívejte se na naši online výstavu <https://arcg.is/0ST48P>.

Co se týče samotné hry, její trasa začínala v Jiráskových sadech u dřevěného kostelíka sv. Mikuláše. A proč právě tady? Josef V. B. Pilnáček se totiž velkou měrou zasadil o převoz kostela ze Slovenska a z větší části celou akci financoval. Soutěžící potom pokračovali po místech spojených s rodinou Pilnáčků, přes Velké a Malé náměstí, okolo bývalé obchodní akademie až k Pilnáčkově továrně na Pospíšilově třídě. Cestou odpovídali na záladné otázky a řešení zapisovali do křížovky. Brožurky s otázkami a trasou si mohli vyzvednout vytištěné v knihovně nebo si je

stáhnout na našich webových stránkách. Tajenku účastníci posílali e-mailem. Pokud nám ji donesli osobně do knihovny, čekal na ně drobný stylový dárek v podobě záložky a placky s některou z dobových reklam na Pilnáčkovy výrobky. Ze všech soutěžících jsme na konci hry vylosovali tři, kteří získali poukaz do e-shopu hradecké mýdlárny U Dvou koček.

O hru byl stejně jako loni velký zájem. Soutěžní brožurky rychle mizely a ohlasy byly také kladné. Určitě budeme v tradici pokračovat a na příští léto vymyslíme novou hru.

Kontakt na autorku: kostalova@knihovnahk.cz

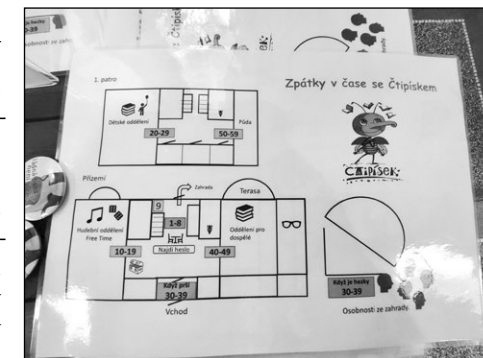

Zpět do dětství s jičínskou knihovnou

Petra Řoutilová

Chodíte rádi do knihovny i ve svém volném čase? Máte rádi pohyb a hry? Rádi se dozvídáte něco nového? Chcete se inspirovat? Pokud je odpověď na předešlé otázky ano, rozhodně jeďte do Knihovny Václava Čtvrťka v Jičíně. Zde na malé i velké návštěvníky čeká uniková hra Zpátky v čase se Čtipískem. Cílem hry je pomoci ztracenému skřítku Čtipískovi najít cestu zpátky do současnosti. A jak to udělat? Pomocí mapy a série otázek, které jsou poschovávány po celé knihovně.

Hru jsme si zkusili na konci června, kdy jsme do jičínské knihovny přijeli na výjezdní poradu metodiků. Samozřejmě byla nejdříve práce a pak až následovala legrace. A legrace to opravdu byla. Kdo nezná jičínskou knihovnu, ten ji při této hře pozná. Pomůže k tomu mapa jejích prostor, která

při hře slouží jako vodítko, kde hledat jednotlivá stanoviště se soutěžními úkoly. Kromě mapy jsme dostali i kartu hráče, na kterou se postupně zaznamenávají navštívená stanoviště, a hlavně jednotlivá čísla tajného kódu, který otevírá truhlu s pokladem a přenese Čtipíska zpátky domů, do jeho doby.

Po hodinové jízdě autem a dvouhodinové poradě jsme díky hře dostali možnost protáhnout všechny své údy, protože jičínská knihovna má kromě patrové budovy také krásnou zahradu a soutěžní úkoly jsme hledali i na ní. Takže o pohyb rozhodně nebyla nouze. Obzvláště když na stanoviště č. 30, které bylo právě na zahradě, jsme se museli vrátit 5x! Doteď si na to běhání pamatuji! ☺ Ale také jsem si díky tomu zapamatovala všechny kamenné hlavy, které na zahradě jsou a kterých se úkoly ze zahrady týkaly. Takže hra rozhodně má i vzdělávací charakter. ☺

Jednotlivé úkoly jsou moc hezky zpracované. Díky nim se stále rozvíjí příběh, jak Čtípísek prochází knihovnu v době, kdy byla nově postavená.

Prochází místnost po místnosti, které vypadají jinak, než je zvyklý, a my soutěžící mu máme pomoci uhodnout, k čemu která místnost sloužila ještě předtím, než zde vznikla knihovna. Musíme se pochválit, že všichni, co jsme více než 30 minut pobíhali po knihovně, jsme úkoly splnili a dostali Čtípíška zpátky do jeho doby. Po absolvování jsme získali krásný diplom a drobný dárek.

Musím říci, že únikové hry v knihovnách jsou skvělým nápadem. Nejen že rozšiřují nabízené služby, ale také hravou, nenásilnou formou seznamují např. s historií knihovny, jako tomu bylo v tomto případě. Kolegyním z jičínské knihovny moc děkuji za návrat do dětských hravých let. Už nějakou dobu jsem neměla čas se tam vrátit.

Kontakt na autorku: petra.routilova@svkhk.cz

Volební valná hromada Sdružení knihoven ČR

Eva Svobodová

Letošní valná hromada Sdružení knihoven ČR se konala 6. dubna v Knihovně akademie věd ČR v Praze. Z důvodu epidemiologických opatření se minulá dvě konala online, proto většina členů s povděkem uvítala fyzické setkání.

Valná hromada byla volební. Členy Rady SDRUK se stali: Marta Bauerová, ředitelka Městské knihovny ve Svitavách, Dagmar Kučerová, ředitelka Městské knihovny Louny, Marek Uhlíř, ředitel Městské knihovny Břeclav, Martina Wolna, ředitelka Městské knihovny v Třinci, Dan Bechný, ředitel Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje, Tomáš Řehák, ředitel Městské knihovny v Praze, Eva Svobodová, ředitelka Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové, Dana Petřýdesová, ředitelka Krajské vědecké knihovny v Liberci, Ivo Kareš, ředitel Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích, Radomíra Kodetová, ředitelka Krajské knihovny v Pardubicích, Tomáš Kubíček, ředitel Moravské zemské knihovny v Brně, a Jana Linhartová, ředitelka Severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem. Rada sdružení se skládá ze zástupců krajských a městských knihoven v poměru 8 : 4. Předsedou Rady SDRUK ČR je Tomáš Řehák, místopředsdkyní Eva Svobodová a jednatelkou Martina Wolna. Za Královéhradecký kraj jsou členy SDRUK: Knihovna Václava Čtvrta v Jičíně, Knihovna města Hradce Králové, Městská knihovna v Náchodě a Městská knihovna v Jarošově. V době konání valné hromady mělo sdružení 87 členů.

Valná hromada se nesla v duchu nových strategických cílů. Sdružení knihoven ČR je veřejně prospěšným zájmovým sdružením právnických

osob, jehož účelem je podpora demokracie zpřístupňováním kulturního bohatství a informačních zdrojů. Jednou z hlavních priorit je vzdělávání knihovníků, zejména manažerů knihoven. Připomínkuje legislativní dokumenty na státní úrovni a poskytuje knihovnám právní poradenství, spolupracuje s ostatními knihovnickými organizacemi nad strategickými dokumenty, síťuje knihovny a vytváří platformy pro spolupráci. Přináší do knihovnického prostředí nová témata. Podněcuje a moderuje diskuse o aktuální a budoucí podobě českého knihovnictví. Propojuje témata vnitř i vně knihovnické obce, spojuje knihovnickou a neknihovnickou veřejnost, zprostředkovává dialog s potenciálními klienty, dodavateli a světem mimo knihovny. Hlavní činnost sdružení spočívá na sekcích, jichž je v současnosti 9. Jejich činnost byla popsána v předchozích ročnících zpravodaje U nás. Jako poslední vznikla Sekce pro městské knihovny, jejímž úkolem je vytvořit dlouhodobý systém vzdělávání managementu městských knihoven s využíváním podpůrných nástrojů, jako jsou vzájemné supervize, koučování, předávání zkušeností a manažerské stáže.

SDRUK ČR je také reprezentantem dialogu s MPSV a MŠMT. Udržuje aktivní kontakt se státní správou, s dotčenými ministerstvy a s krajskými reprezentacemi. Je silným hlasem knihoven. Zároveň si uvědomuje zodpovědnost k daňovým poplatníkům a zřizovatelům knihoven.

V rámci mezinárodní spolupráce proběhla 27. 4. online česko-norská debata o tématech, která rezonují, s názvem Knihovny pro náročné časy: <https://sdruk.cz/knihovny-pro-narocne-casy-cesko-norska-debata-o-tematech-ktera-rezonuji/>.

31. 5. – 2. 6. reprezentovalo SDRUK ČR české knihovnictví na 8. knihovnickém kongresu

v Lipsku. Byla to první akce navázané spolupráce s **Bibliothek und Information Deutschland (BID)**, zastřešující organizací německých knihovnických spolků. Obě organizace budou v letech 2022–2025 spolupracovat na partnerském projektu, jehož cílem je **sblížit české a německé knihovnictví**, usnadnit přenos praxe a know-how, propojovat jednotlivé knihovny, ale

i knihovněky stážemi a studijními cestami. Valná hromada projednala a schválila zprávu o činnosti za uplynulý rok a plán činnosti a rozpočet na rok 2022. Blíže viz zápis z valné hromady: <https://sdruk.cz/rubrika/o-nas/dokumenty/>.

Kontakt na autorku: eva.svobodova@svkhk.cz
Web: <http://www.sdruk.cz/>

VH SKIP ČR a konference Architektura knihoven v Ostravě!!!

Kateřina Hubertová

Už 11. valná hromada SKIP ČR¹⁾ proběhla s bohatou účastí členů 7. června 2022 v Ostravě, konkrétně v průmyslovém areálu Dolních Vítkovic²⁾ v aule Gong. Na valnou hromadu navazovala 8. června ještě odborná konference Architektura knihoven. Obě akce uspořádal SKIP ve spolupráci s Knihovnou města Ostravy a dalšími partnery z ČR i zahraničí. Místo konání akcí na mne udělalo velký dojem, a pokud někdo budete mít namířeno směrem na Ostravu, určitě si udělejte čas na prohlídku. Najdete tam opravdu mnoho, co stojí za vidění. Aula Gong je moderní multifunkční centrum, které vzniklo vestavbou do původního plynojemů z roku 1924 podle projektu významného architekta Josefa Pleskota.³⁾ V aule byla také k vidění výstava o architektuře knihoven z dílny Moravské zemské knihovny s názvem (re)VIZE knihoven v 21. století: prostor

– funkce – příležitost.⁴⁾ Výstava je nyní k dispozici k zapůjčení.

Valná hromada byla svolána výkonným výborem SKIP, předsedal jí a jednání řídil Mgr. Roman Giebisch, Ph.D., předseda SKIP. Shromáždění pozdravili svými vystoupeními náměstkem hejtmána Moravskoslezského kraje Mgr. et Mgr. Lukáš Curylo, předsedkyně Spolku slovenských knihovníků a knihoven Mgr. Helena Mlejová a generální ředitel Národní knihovny ČR Mgr. Tomáš Foltýn. Uvítací proslov v podobě videopříspěvku pronesla i Barbara Lison, ředitelka Městské knihovny v německých Brémách, která je rovněž předsedkyní Mezinárodní federace knihovnických sdružení a institucí (International Federation of Library Associations and Institutions, IFLA).

Program valné hromady je poměrně jasně daný potřebou revidování stávajících spolkových dokumentů a schvalování dokumentů na další

období. Přítomní postupně projednali a schválili zprávu o hospodaření 2019–2021, zprávu o činnosti 2019–2022, stanovy spolku, programové prohlášení 2022–2024, zprávu volební komise a usnesení 11. valné hromady a vzali na vědomí zprávu dozorců komise. Spolek představil díky prezentaci Mgr. Barbory Čížinské z Knihovny města Hradce Králové i novinky svého momentálně největšího projektu Bookstart S knížkou do života.⁵⁾

Po valné hromadě následoval slavnostní večer, na kterém byla sedmi osobnostem z oblasti knihovnictví udělena Cena českých knihovníků. Cenu získali: PhDr. Šárka Kašpárková, Mgr. Blanka Konvalinková, Jiřina Kostková, Dr. Zdeněk Matušik, PhDr. Helga Turková. A in memoriam PhDr. Halina Molinová a Mgr. Jana Nejezchlebová. Tyto i předcházející nositele ocenění můžete nalézt na webu SKIP v sekci Cena českých knihovníků.⁶⁾

Druhý den pokračoval program konferencí Architektura knihoven. Záštitu nad konferencí převzal ministr kultury Mgr. Martin Baxa. Program moderoval Mgr. Roman Giebisch, Ph.D. Na webu SKIP⁷⁾ je k dispozici všech 10 prezentací, které na konferenci zazněly, a k tomu všechny videozáznamy přímo z konferenčního sálu. Jediný problém by mohl být s angličtinou. Čtyři příspěvky totiž byly tlumočené a překlad zachycen nebyl. Osobně se mi nejvíce líbil hned první příspěvek Ing. Karin Veselý, vedoucí Odboru kultury a památkové péče Krajského úřadu Moravskoslezského kraje s názvem Černá kostka: centrum digitalizace, vědy a inovací. Bylo vidět, že přednášející je do věci zcela ponořená a fandí jí. S velkým nadšením představila projekt, který se právě začíná realizovat. Je to stavba budovy nové Moravskoslezské vědecké knihovny v Ostravě, která se stane moderním informačním, komunikačním a technologickým centrem. Obsahově

bude vědecká knihovna zaměřena na digitalizaci různých kulturních artefaktů kraje, na vzdělávání v různých gramotnostech a na inovace, zejména v oblasti knihovny a informační vědy. Vše zabalené v zajímavém designu. Přítomní dostali rovnou pozvánku na exkurzi v novém objektu, která, pokud vše dopadne podle harmonogramu, by se mohla uskutečnit v roce 2027.

A druhý mnou vybraný nejlepší příspěvek zazněl anglicky z úst Francouzky Amandine Jacquet, členky komise pro zahraniční styky Spolku francouzských knihovníků, s názvem Knihovny a udržitelnost: Dokážeme to! Jak už z názvu vyplývá, týkal se udržitelnosti,⁸⁾ a to konkrétně příkladů, jak se knihovny ve Francii chovají podle 17 cílů udržitelnosti, formulovaných Organizací spojených národů. Udržitelnost jako komunikační téma pro knihovny v roce 2022 stanovila i Koncepce rozvoje knihoven ČR.⁹⁾ Bylo velmi zajímavé a inspirativní slyšet, jak se k problému staví francouzské knihovny. Udržitelnost není jen ekologie. Třídít odpad je dobré, ale je to jen začátek. Udržitelnost je daleko širší a komplikovanější téma.

Valná hromada i konference se nesly na vlně udržitelnosti: konala se v zrevitalizovaném místě, původně určeném zcela jiným účelům, použité nádoby na občerstvení bylo povětšinou znovu použitelné, dokumenty k projednávání a připomínkování nebyly vytištěné, ale k dispozici pouze v elektronické podobě. Většina účastníků mezi sebou aktivně udržovala partnerství, vyměňovala si zkušenosti a k dopravě použila hromadné dopravní prostředky. A možná by se toho našlo i povícero.

Letošní valná hromada a s ní spojená konference byla rozhodně zajímavým zážitkem s mnoha podněty. Jsem ráda, že jsem mohla být u toho.

Kontakt na autorku: hubertova@knihovnahk.cz

¹⁾ <https://www.skipcr.cz/>

²⁾ Vše o areálu najdete na <https://www.dolnivitkovice.cz/>

³⁾ <https://www.apatelier.cz/>

⁴⁾ <https://architektura.knihovny.cz/>

⁵⁾ <https://www.skizkoudozivota.cz/>

⁶⁾ <https://www.skipcr.cz/oceneni/cena-ceskych-knihovniku>

⁷⁾ <https://www.skipcr.cz/knihovnicko-akce/valna-hromada-skip-a-odborna-konference/11/program/konference>

⁸⁾ <https://udrzitelna.knihovna.cz/>

⁹⁾ Dostupná na <https://www.nkp.cz/ipk/ipk/docs/koncepce-rozvoje-2021-2027>

Erasmus v polských knihovnách v Opolí a ve Vratislavi

**Agnieszka Ewa Lamr, Iva Petrásková,
Lenka Špátová, Marie Štyndlová**

Deset nezapomenutelných dnů, které jsme strávily na stáži, navždy zůstane v naší paměti. Množství práce, které bylo vloženo do organizace tohoto výjezdu, stálo za zkušenosti a zážitky, které jsme získaly během pobytu. Výměna zkušeností s polskými kolegy je velmi cenná. Jejich ochota a radost povídat si o své práci na nás udělala obrovský dojem. Chuť věnovat svůj čas nám, čtyřem knihovnicím ze Studijní a vědecké knihovny, nás moc potěšila. O tom, jak probíhala stáž v Univerzitní knihovně ve Vratislavi (Biblioteka Uniwersyteckiej we Wrocławiu) a Zemské veřejné knihovně v Opolí (Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Opolu) a co jsme získaly během stínování na pracovišti, se dozvíte v následujícím článku.

Spolufinancováno
z programu Evropské unie
Erasmus+

KRÁLOVÉHRADECKÝ
KRAJ

Výjezd na stáž do knihovny v Opolí a ve Vratislavi byl možný díky finanční podpoře Krajského úřadu Královéhradeckého kraje z programu Evropské unie Erasmus+. Cílem našeho výjezdu bylo stínování na pracovištích v oblasti digitalizace, vzdělávání knihovníků, akvizice, vzdělávání uživatelů a služeb pro uživatele a získání zkušeností, např. jak knihovny zareagovaly na ukrajinskou krizi.

Jako první jsme navštívily Univerzitní knihovnu ve Vratislavi. Od chvíle příjezdu, tedy od 28. března, až do dne ukončení stáže 1. dubna 2022 nám naši praxi pomáhal realizovat Mgr. Piotr Rossa, knihovník a vedoucí oddělení vědeckých informací. Náš pobyt probíhal na záčátku války na Ukrajině. Na nádraží ve Vratislavi jsme potkaly stovky lidí postižených válkou a dobrovolníky, kteří se jim snažili pomoci. Pan Rossa nás vyzvedl na nádraží a po celou dobu nám radil nejen v oblasti knihovnictví, ale i se životem ve městě. V průběhu pěti dní jsme absolvovaly exkurzi po knihovně na všech odděleních a zjistily, že pět dní je opravdu málo. Co nás v Univerzitní knihovně ve Vratislavi zaujalo?

Účastnice stáže zleva: Mgr. Iva Petrásková, Lenka Špátová, Mgr. et Bc. Agnieszka Lamr, Mgr. Marie Štyndlová

Iva Petrásková a Lenka Špátová z oddělení akvizice SVK HK vzpomínají takhle:

„Univerzitní knihovna ve Vratislavi je vědecká univerzální knihovna se specializací na oblast slezsko-lužickou. Klade si za cíl shromažďovat knihovní fond z oblastí věd zastoupených na univerzitě ve Vratislavi se zvláštním důrazem na humanitní vědy.

Může sem přijít každý, sednout si do veřejné části a třeba číst, surfovat bez registrace. Domů si knihu ovšem půjčí jen studenti a zaměstnanci univerzity.

Univerzitní knihovna katalogizuje všechny publikace v systému Virtua. Jednu knihu vždy zpracovává jeden člověk, a sice ve formátu MARC21, jazyk CABA. Většinu publikací mají díky povinnému výtisku zdarma, když nějaký nepříjde, urgují. Knihy ovšem také nakupují. Peníze získávají od rektora univerzity. Nakupují podle preferencí knihovny. Zajímavostí je doplňování fondu tzv. výměnou mezi knihovnami, tj. spoluprací nejenom s polskými, ale i se zahraničními knihovnami, kdy si posílají vzájemně knihy nebo časopisy, které jedna knihovna již nevyužije a druhé se hodí. Do této spolupráce se zapojuje bezmála 200 organizací. Knihy získávají také z aukcí nebo formou darů. Ve svém fondu mají i různé plakáty, letáčky. Do fondu během roku zařadí zhruba 40–60 000 knih, 1000 časopisů. Také se potýkají s duplikáty městské knihovny z předválečného období (německá literatura). Tímto se zabývá 8 osob; vždy se zpracovává jeden výtisk.

V knihovně funguje zvláštní oddělení pro evidenci a katalogizaci časopisů. Zpracovávají cca 650 titulů stálých periodik a ročně přibude asi 250 titulů nových. Elektronické časopisy mají odkazy v bázi Record. Oddělení periodik vede inventarizaci zpracovaných časopisů (Akces). Časopisy slouží pouze k prezenčnímu studiu (studovna časopisů nebo ostatní studovny v prostorách Univerzitní knihovny).“

Marie Štyndlová se zajímala o práci svých zahraničních kolegů ze služeb a o to, co knihovna dělá pro ukrajinské uprchlíky:

„Knihovna má hned několik studoven. V regionální studovně zpřístupňuje největší sbírku dokumentů slezského regionu. Vedle studovny periodik a studovny speciálních dokumentů (jako jsou např. mapy, rukopisy, grafiky) má studovnu hlavní. Ta je nejoblíbenější, a to nejen kvůli krásnému výhledu na řeku a město, ale i kvůli studijním boxům. Těch je zde na čtyři desítky. Knihovna má i skupinové boxy, respektive místnůstky pro kolektivní práci, kde nechybí počítač a tabule. Boxy je možné rezervovat online.

V půjčovně se realizuje meziknihovní výpůjční služba a řeší se zde ztráty knih. Pokud čtenář knihu ztratí, je po něm požadována cca 5x větší částka, než je cena knihy. Tak je donucen primárně sehnat stejné nebo novější vydání. Na druhou stranu je mu ale umožněna i koupě knihy ze seznamu, kterou by jinak v budoucnu knihovna sama kupovala. Dále jsou v půjčovně k vyzvednutí knihy objednané ze skladu nebo knihy rezervované. Volný výběr je oproti naší vědecké knihovně oddělený od půjčovny a patří pod jiné oddělení.

Hlavní studovna ve Vratislavi

Ve volném výběru jsou knihy řazeny podle třídění Kongresové knihovny (LCC) a opatřeny RFID čipy. Díky tomu mohou pracovníci snadněji a častěji provádět revize. Uživatelé si knihy půjčují sami na samoobslužném zařízení, přes které je pak mohou také vrátit zpět. V dohledné době bude možno vrátit a vyzvedávat knihy v režimu 24/7, a to bez nutnosti návštěvy půjčovny či volného výběru. Vedle návratového automatu se chystají také skříňky pro vyzvedávání knih.

A jaká byla reakce knihovny na ukrajinskou krizi? Mimo uspořádání klasické sbírky rektor v knihovně uvolnil prostor jednoho ze školících sálů pro školku. Do této školky mohou docházet ukrajinské děti, které mají vazbu na některého ze studentů univerzity. Jinak mají uprchlíci jako každý jiný možnost využít vstupní prostory, kde je na pár počítačích k dispozici volný přístup k internetu.“

Univerzitní knihovna ve Vratislavi z kanceláře

Agnieszka Ewa Lamr, oddělení služeb knihovnam – Co mě zaujalo ve Vratislavi:

„Během stáže v Univerzitní knihovně ve Vratislavi jsem stínovala na pracovišti, kde se zabývají vzděláváním zaměstnanců a uživatelů, a také jsem se dívala, jak funguje oddělení digitalizace. Organizací stáží, praxí v knihovně a také vzdělávacími akcemi pro studenty a knihovníky se zabývá oddělení vědeckých informací. Stáže a praxe jsou pořádány pokaždé na míru a vždy předchází žádost od děkana fakulty s prosbou o přijetí studenta na studentskou praxi na daný počet hodin. Vedení fakulty sděluje, kolik studentů na praxi přijde. Obsah praxí záleží na absolvovaném ročníku studenta. Vedoucí zodpovědní za studentské praxe domluví (po schválení přijetí studenta na praxi ředitelkou) s vedoucími odboru program studentské praxe a zodpovědné osoby. Studenti mohou také v rámci praxí vykonávat určené práce, např. studenti judaistiky přepisovali německé katalogy knížek židovské obce ve Vratislavi. O absolvování odborné praxe dostávají studenti potvrzení. Oddělení pořádá také stáže pro nové zaměstnance knihovny, aby se seznámili s odděleními, která tvoří knihovnu. Vždy je to jeden den na jednom oddělení. Délka stáží se odvíjí od pracovní pozice. Důležité je ukázat cestu knížky od nákupu ke zpřístupnění uživateli a seznámit stážistu s organizační strukturou knihovny. Jedním z úkolů oddělení je pořádání školení v práci s různými databázemi, jako je např. EBSCO. Zajímavé je, že školení jsou pořádána jak pro zaměstnance knihovny, tak i pro uživatele-studenty

současně. V době pandemie se rozšířila forma online školení, která setrvává a také se stále používá i pro setkání pracovních skupin. Používá se nástroj MS Teams. Během pandemie se rozšířila také e-learningová školení. Nejčastěji jsou to návody v PDF nebo odborné články.

Druhou část svého pobytu jsem strávila v oddělení digitalizace. Oddělení tvoří dvě jednotky. První jsou editoři, kteří vybírají dokument k digitalizaci, a druhou jsou zaměstnanci oddělení digitalizace a reprografie, kde se rozhoduje o způsobu zpřístupnění dokumentu, kterým je mikrofilm nebo skenování; pak nastupuje kontrola a doplnění metadat. Dále je dokument zpřístupněn v digitální knihovně nebo repozitáři. Knihovna používá komerční program dLibra a také sama vyvíjí svůj nástroj pro workflow, který slouží ke zrychlení prací digitalizačního týmu. Zajímavé je, že knihovna používá staré tisky k propagaci knihovny, např. prodává reprinty pohlednic, záložky s fragmentem starého tisku, kalendáře se starými fotografiemi města Vratislavi. Oddělení digitalizace poskytuje reprodukční služby pro uživatele, např. kopie stránek časopisů z XIX. století. V digitalizačním oddělení mě zaujaly čtečky na mikrofilmy v každé studovně knihovny a názorový přístup, že mikrofilmování je rychlejší než skenování a zabírá méně místa. Dokumenty na mikrofilmech vydrží déle. Na stáži jsem měla možnost sledovat celý proces digitalizace, který probíhá v knihovně. Vedoucí týmu editorů mi poskytla možnost se podívat na pracovní prvky programu dLibra. Výjezd na stáž do Univerzitní knihovny ve Vratislavi mě hodně obohatil, rozšířil mi obzory a přidal nápady, co bychom mohli zavést v naší knihovně.”

Pak jsme se vrátily do Čech. Bylo třeba doplnit všechny formalities spojené s výjezdem, napsat zprávy pro krajský úřad a povinnou metodiku z mobility. Než jsme dokončily svoji práci, už bylo skoro třeba se balit na druhý výjezd. Ale o tom až v příštím čísle zpravodaje.

Kontakt na autorky: agnieszka.lamr@svkhk.cz, iva.petraskova@svkhk.cz, lenka.spatova@svkhk.cz, marie.styndlova@svkhk.cz

Manuál k soutěži Knihovna roku

Eva Semrádová

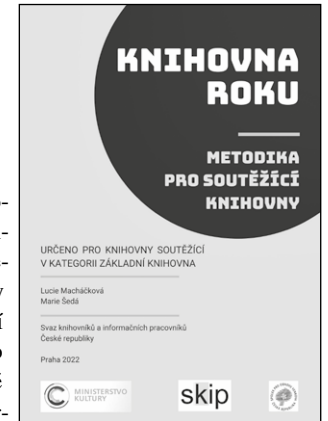
Účast v knihovnické soutěži je prestižní záležitost pro knihovnu i jejího zřizovatele. Umístění v krajské soutěži či postup do celostátního kola poukazuje na kvalitní knihovnickou službu a na fungující zapojení knihovny do kulturního života obce. Konkurence mezi knihovnami je velká, a tak často rozhoduje až osobní návštěva soutěžní komise přímo v knihovně, což přináší potřebu se na tuto návštěvu dobře připravit.

Skupina pro obecní knihovny SKIP a Knihovnický institut Národní knihovny ČR přicházejí s příručkou, která popisuje pravidla hodnocení v soutěži Knihovna roku. Zkušené komisařky Mgr. Lucie Macháčková a PhDr. Marie Šedá na základě praktických zkušeností radí, na co při přípravě nezapomenout, aby prezentace knihovny proběhla co nejlépe. Základem hodnocení je vždy

vhodné prostorové a technické vybavení knihovny a odpovídající nabídka služeb včetně webové stránky. Autorky dále uvádějí nejčastější otázky, které komisaři kladou, připomínají význam spolupráce s dalšími subjekty v obci, odkazují na metodickou pomoc pověřené knihovny.

Manuál vychází jako elektronický dokument a je k dispozici na: <https://ipk.nkp.cz/docs/knihovna-roku-metodika-pro-soutezici-knihovny>

Kontakt na autorku: eva.semradova@svkhk.cz

Když se Vanda zeptá Vandy: Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D. (1989)

Vanda Vaníčková

Po dlouhé řadě online rozhovorů jsem měla možnost pozvat zpovídanou na kávu. Na rozhovor přišla včas, dochvilnost je prý její věrný parták. Jak sama prozradila, na setkání se těšila, zejména protože byla velmi zvědavá, na co se budu ptát.

Jak se stane, že je „učitelka na volné noze“ členkou redakční rady knihovnického časopisu?

Byla jsem ve správný čas na správném místě. Kamarád, který s knihovnou v tu dobu spolupracoval, mě požádal o článek a už to bylo. Všem šéfredaktorkám to od té doby přišlo jako dobrý nápad, že pohled knihovnic a knihovníků občas

do plní studentka pedagogické fakulty, později lektorka a oborová didaktička.

A vám to přijde jako dobrý nápad také?

Určitě, knihovnické prostředí vnímám jako velmi vřelé. Ať už to je na základě návštěvy v nějaké knihovně, nebo zkušenosti ze seminářů pro knihovníky. Já vlastně sice nepracuji v knihovně, ale často **pro** knihovny. Naposledy jsem jela povídat o mediální výchově knihovnickům do Zlína a bylo to moc fajn.

Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D.

Čtete ráda?

Nejradši si listuji odbornou literaturou a časopisy. Četbě beletrie moc nedám. Na střední i vysoké škole (!) mi s četbou klasiků pomáhal – spíše to za mě četl – děda.

No, paní doktoro... nicméně knihovnické fondy jsou bohaté, takže je stále čas všechno napravit.

Nedávno jsem pronikla do světa Rychlých šípů. „Stínadelská trilogie“ mě úplně nadchla. Až mě trochu mrzelo, že ten klub neexistuje a nepřibírá nové členy. Nicméně možná i výběrem právě takového titulu se snažím drobně napravit to čtenářské morální selhání.

A chodíte alespoň do knihovny?

Čtyřikrát do roka zadním vchodem na redakční

radu U nás. ☺ Ne, samozřejmě ano, čtenářský průkaz aktivně využívám. I když během studijních let bylo výpůjček určitě více. Teď knížky spíše nakupuji, a to i jako dárky.

Pro U nás často zpovídáte knihovníky a osobnosti s knihovnami spjaté. Baví vás to?

Moc. Hlavně když je to spojené s návštěvami knihoven. Ráda si prohlížím nové knihovny a poznávám ty, co jim dávají duši. Kromě příjemné atmosféry bývají v knihovně výborní hostitelé... na sladké moc nejsem, ale chlebičky a jednohubky, to je moje.

Co vám kromě chlebiček dělá radost?

Moje práce (vzdělávání v různých podobách), cestování, sledování hokeje, podařená selfie a čas strávený s mojí drahou polovičkou.

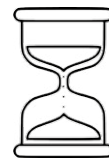
Více rozebrat „čas s drahou polovičkou“ by bylo zajímavé, ale nejsme bulvárního ražení. Namísto toho – co znamená vzdělávání v různých podobách?

Hlavně možnost se kreativně a didakticky realizovat. Jezdím se vzdělávacími programy po ZŠ, pro SŠ dělám adaptační kurzy a studenty na VŠ připravuji jako budoucí učitele. Děláním i akce pro knihovníky a učitele, tvořím metodické materiály a v létě mě najdete na táborech. Zní to trochu divoce, ale s dobrými spolupracovníky je to profesní sen. Doufám, že si budu snít ještě dlouho.

Co byste popřála knihovnám, když teď snad už nebudou muset řešit omezení, ale jen si užívat svých čtenářů?

Zvědavé čtenáře, šikovné a učenlivé knihovníky, hojnou účast na knihovnických akcích a tak nějak obecně pohodu. Ale zároveň si z té „minulé doby“ vzít to, co rozhodně na škodu nebylo – zapojení nových nástrojů, nové nebo upravené služby, výhody digitálního prostředí a uvědomění, že lidský kontakt je (skoro) nejvíc.

Kontakt na autorku: vandav@seznam.cz

Roky 1952, 2002 a 2022... samé dvojky a také významné mezníky v historii dobroušské knihovny

Lenka Bendzová

V letošním roce slaví Městská knihovna v Dobrušce dvě významná výročí – 70 let od založení knihovny v Dobrušce a 20 let činnosti knihovny ve stávajících prostorách.

Pojďme se podívat do minulosti.

Dne 4. prosince 1863 byly potvrzeny c. k. místodržitelstvím stanovy Společnosti besední ve městě Dobrušce. Beseda však vykazovala minimální činnost, proto došlo k jejímu pozastavení. V roce 1872 byla obnovena pod názvem čtenářská beseda Mutina. Ani ta však nevytrvala. Až 12. listopadu 1885 se konala ustavující schůze čtenářského spolku a tam bylo rozhodnuto připustit knihy všem lidem bez rozdílu. Od tohoto data začala knihovna opravdu fungovat, půjčovala knihy, časopisy, pořádala různé přednášky a kratochvíle. Začátkem roku 1895 měla čtenářská beseda již 106 členů. O čtyři roky později knihovna obsahovala 353 svazků, které byly půjčovány v neděli po druhé mši a ve středu v ranních hodinách od 6 do 7 hodin.

Na počátku 20. století čítal knihovní fond kolem 1 000 svazků a v roce 1909 byla zřízena veřejná čítárna. Roku 1937 měla knihovna již 2 607 knih a 172 zapsaných čtenářů, kteří si za daný rok vypůjčili 3 737 knih. Mezi nejčtenější autory patřil A. Jirásek, J. Š. Baar, K. V. Rais nebo Fr. Sokol-Tůma. Velkému zájmu se těšila literatura dobrodružná a legionářská.

Novodobá historie knihovny se datuje od 1. ledna 1952, kdy vznikla v Dobrušce Městská lidová knihovna F. L. Věka, která sídlila na Šubertově náměstí. Ve své minulosti prošla mnoha změnami. Stěhovala se z místa na místo, ale stále plnila svou nejzákladnější funkci – půjčovala knihy jak ze svého fondu, tak i formou MVS. V roce 1978 se z městské knihovny stala knihovna středisková. Nakupovala a zpracovávala zvláštní

fond, který půjčovala sedmnácti okolním knihovnám v různých koutech Orlických hor. Tato praxe je prováděna dodnes, jen se mění počet obsluhovaných knihoven.

Městská knihovna Dobruška

Venkovní posezení

Na začátku devadesátých let začalo město Dobruška řešit problémy s nedostatkem místa pro neustále se rozšiřující knihovní fond, avšak žádná budova nebyla pro tuto specifickou činnost vhodná. Proto se zrodil projekt na úpravu a přístavbu nefunkčního výměníku tepla, který sídlil hned vedle dobroušského náměstí. Dne 1. března 2002 byla slavnostně otevřena nová bezbariérová knihovna.

V současné době má Městská knihovna Dobruška celkem 31 500 svazků knih, přes 60 titulů časopisů a 1 200 zaregistrovaných čtenářů. Provoz zajišťují čtyři knihovnice ve dvou

TIPY A NÁMĚTY

čtenářských oddělení – pro děti a mládež do 15 let a pro dospělé. Ve foyer knihovny je každý měsíc instalována nová výstava, odehrávají se zde přednášky, besedy se spisovateli, autorská čtení, vernisáže apod. Dětská půjčovna se může pochlubit koutkem pro nejmenší se spoustou hraček a her nebo komiksovou „zašívárnou“ nejen pro náctileté. Své zázemí včetně přebalovacího

pultu zde najdou i maminky s kočárky. Knihovna nabízí spoustu služeb pro své čtenáře, například půjčování audioknih, e-knih, map, brýlí, tašek, deštníků, čteček e-knih, donáškovou službu, wifi připojení, biblioschránku či venkovní posezení během letních měsíců.

Kontakt na autorku: knihovna@mestodobruska.cz

Když nemůže knihovník za vzděláváním...

Petra Řoutilová

Díky finanční podpoře Ministerstva kultury ČR a dotačnímu programu VISK 1 v rámci projektu Od knihoven pro knihovny vznikla série vzdělávacích videí na YouTube kanálu Městské knihovny v Praze, která jistě ocení knihovníci jak z větších, tak i z malých knihoven. Především knihovníci z menších knihoven, kteří nemají možnost si na celý den „odskočit na výlet za vzděláváním“ do jiného, mnohdy i vzdálenějšího města, jistě ocení příležitost spustit vzdělávací video přímo na svém pracovišti. A že je z čeho vybírat. Témata jsou opravdu pestrá. Už nyní si můžete poslechnout jak na PR v knihovnách, jak

na videa v knihovnách, jak na psychohygienu, jak komunikovat se zřizovatelem, jak na průzkumy v knihovnách nebo jak na vícezdrojové financování. Každopádně se jedná o témata, která v knihovnách rezonují už delší dobu a ve videích o nich mluví zkušení odborníci z knihovnického světa.

Kromě YouTube kanálu můžete videa nalézt i na webu Koncepce.¹⁾ Pokud byste mezi nabízenými tématy nenalezli to „své“, o které se momentálně zajímáte, máte možnost se obrátit na tým, který stojí i za brožurou Koncepce rozvoje knihoven na e-mailové adrese koncepce@knihovna.cz.

Kontakt na autorku: petra.routilova@svkhk.cz

Vzdělávací videa

¹⁾ <https://koncepce.knihovna.cz/jak-na-pruzkumy-pr-advokacii-radi-serie-vzdelavacich-videi-nejen-pro-knihovniky/>

Knihovnické setkání Osobnosti Českého ráje v Libošovicích

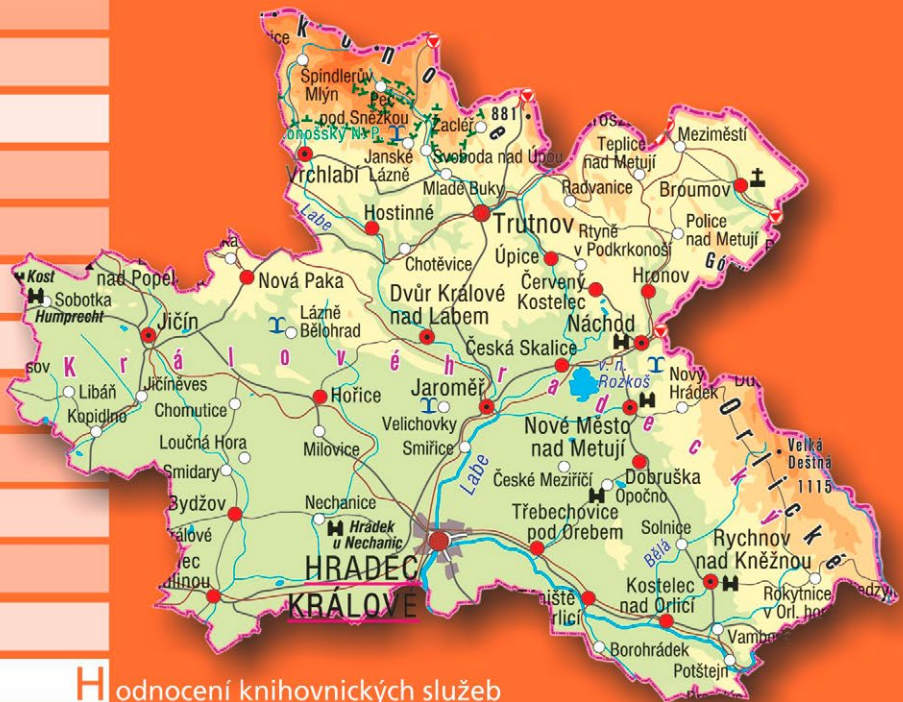
Do čísla přispěli:

Pavel Bednařík – Wikimedia Česká republika, **Mgr. Lenka Bendzová** – Městská knihovna Dobruška, **Mgr. Jana Benešová** – Knihovna V. Čtvrťka v Jičíně, **Božena Blažková** – SKIP 08 Východní Čechy, **Mgr. Zuzana Bořková** – Knihovna města Hradce Králové, **Miroslava Cvejnová** – Městská knihovna Dobruška, **Bc. Kateřina Hubertová** – Knihovna města Hradce Králové, **Mgr. Iva Košťálová** – Knihovna města Hradce Králové, **Linda Krejčí** – Knihovna města Hradce Králové, **Mgr. et Bc. Agnieszka Ewa Lamr** – SVK v Hradci Králové, **Bc. Dana Malíková** – Obecní knihovna České Meziříčí, **Anna Martinková** – Knihovna Bystřice, **Martina Oplatková** – externí redaktorka Domu zahraniční spolupráce, **Mgr. Iva Petrásková** – SVK v Hradci Králové, **Mgr. Petra Řoutilová** – SVK v Hradci Králové, **Bc. Eva Semrádová** – SVK v Hradci Králové, **Mgr. Marta Pešková Staníková** – Městská knihovna Slavovj a Dvoře Králové nad Labem, **Oldřich Suchoradský** – učitel, knihovník, účastník univerzity 3. věku, **Mgr. Eva Svobodová** – SVK v Hradci Králové, **Věra Trybenekrová** – Knihovna V. Čtvrťka v Jičíně, **Lenka Špátová** – SVK v Hradci Králové, **Mgr. Marie Štyndlová** – SVK v Hradci Králové, **Markéta Tučková** – Obecní knihovna Batňovice, **Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D.** – Univerzita Hradec Králové, **Mgr. Jaroslava Vydarená** – SVK v Hradci Králové.

Omlouváme se Mgr. Sabině Horákové z Knihovny města Hradce Králové, že jsme ve 2. čísle letošního zpravodaje otiskli u jejího jména chybný titul.

VEŘEJNÉ KNIHOVNY KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE V ROCE 2021

STATISTICKÁ ROČENKA

Hodnocení knihovnických služeb

Prostory a vybavení

Regionální funkce

Knihovnické soutěže a ocenění